HALLO HALLO

MEDLEMSBLAD FOR NORSK RADIOHISTORISK FORENING

NR. 110(2/10) 26.ÅRGANG JUNI 2010

Milorg Walky-Talkie: SCR195/BC322

ISSN 0801-9800

Våre morsenøkler

To Wehrmach «Maus» nøkler m/tekstilforsterket bakelittdeksel.
(Tekstilmaterialet var gjerne fra klesplagg etter gassede kosentrasjonsleirfanger)

HALLO HALLO

MEDLEMSBLAD FOR NORSK RADIOHISTORISK FORENING

Stiftet 15. November 1979

NRHFs adresse: **Norsk Radiohistorisk Forening**
Mekanikerveien 32
0683 Oslo

Telefon: **22 75 62 11**
Hjemmeside: **http://www.nrhf.no**
Epost : **nrhf@nrhf.no**

Bankgiro: **7877.08.68970**
NB! Egen bankgiro for medlemskontingent: 7114.05.48108

Åpent hus hver tirsdag kl. 18.00 - 21.00

TILLITSVALGTE:

Styret:
Formann: Tor van der Lende
Kasserer: Tor Modalen
Sekretær: Just Qvigstad
Styremedlemmer: Thor Holtet og Frode Galtung
Varamann: Tore Moe

Redaktør Hallo-Hallo:
Tore Moe. Epost: hallo@nrhf.no

Katalogkomiteen:
Jens Haftorn, Bjørn Lunde.

Field-Day komite:
Ernst Granly, Asbjørn Ursin, Hans Sæthre.

Koordinatorer for Radiohistorisk Nett:
Geir Arild Høiland og Ernst Granly.
Epost: radionett@nrhf.no
Frekvenser:
3.965 MHz
6.775 MHz
30.700 MHz
38.800 MHz
45.950 MHz

Amatørradiokoordinator:
Arnfinn M. Manders LA2ID
Tlf. 98 46 37 70, e-post: trs80@c2i.net
Treffes også på antikknettet.
Antikknett for radioamatører:
3.510 MHz, CW, lørdag kl. 0930
145.550 MHz, FM, mandag kl. 2100
51.600 MHz, AM, mandag kl. 2100

Salg komponenter:
Tor van der Lende. Epost: bestilling@nrhf.no

Salg rør:
Just Qvigstad. Epost: ror@nrhf.no

Salg katalogark og skjemaer:
Bjørn Lunde. Epost: skjema@nrhf.no

Medlemskap:
Steinar Roland. Epost: medlemskap@nrhf.no

Auksjonssaker:
Just Qvigstad. Epost: auksjon@nrhf.no

Annonser på NRHFs hjemmesider:
Asbjørn Ursin Epost: **salg@nrhf.no**

Deadline for stoff til neste nr.: 3. august. **Neste nr. beregnes utkommet 14. september.**

INNHOLD:

Siden sist av Tore Moe	4
Referat fra NRHFs årsmøte 20. april 2010	7
Det nyvalgte styret av NRHF	9
Norsk Hammeeting 2010 av Erling Langemyr	13
Ny bok: "Das Rundfunkgerät…" av Erling Langemyr	16
Er du på Bi-Ampli-jakt? Av Fredrik Dybdal	17
Mitt møte med Philips 990X av Ragnar Tellefsen	19
Våre vakre krystallapparater av Erik Steen	22
Huldra 5 av Tor Marthinsen	23
Tors Hjørne av Tor van der Lende	33
Våre Vakre Mikrofoner av Tor van der Lende	34
Radioer jeg har møtt av Tor van der Lende	35
Kaye Weedon av Hans Jørgen Weedon	39
Fin tilvekst til min N. Jacobsen-samling av Magne Lein	48
Tidssignalet i NRK blir ikke sendt mer av Erling Langemyr	50
Radioen fra fetter Leif av Hallvard Grindlia	51
Leserinnlegg fra Rolf Otterbech	53
Annonser	54

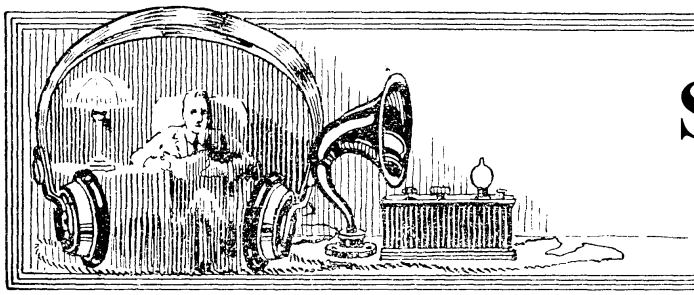

SIDEN SIST

av Tore Moe

Siden sist

Vi har siden forrige blad hatt vårauksjon og årsmøte. Auksjonen gikk bra, og redaksjonen har ikke fått melding om noen feil eller problemer. Det eneste undertegnede registrerte av misnøye var en kjøper som klaget til selger over at apparatet ikke virket. Gjenstanden var behørig merket med R (apparatet ikke prøvet). Da går det ikke an å klage, er det merket med R, så er sjansen stor for at ikke alt er i orden.

På årsmøtet gikk alle sakene bortsett fra valget uten store kommentarer. Valgkommiteen hadde sitt forslag, og det kom benkeforslag med alternative kandidater på kasserer og et styremedlem. Diskusjonen gikk høyt, og det ble foretatt skriftlig avstemning over alternativene. Resultatet ser dere i referatet på s. 7-8.

Som mange sikkert har lagt merke til er web-siden vår ikke oppdatert på en stund. Dette skyldes feil fra leverandøren av domenet. Det er ikke mulig å legge inn endringer på siden lenger, og det har vært umulig å komme i kontakt med folkene der på verken den ene eller den andre måten. Vi kommer til å avslutte leieavtalen med PlexCom, som firmaet heter, og finne en ny leverandør.

Siden sist har det nye styret hatt et styremøte, og besluttet følgende:

1) Foreningen oppgraderer sine datasystemer. Vi bestiller ADSL (bredbånd for Internett, med internt datanettverk) innlagt i foreningslokalet, og anskaffer minst 3 nye PCer. (delesalg, rørsalg og kasserer).

2) Steinar Roland har trukket seg fra arbeidet med auksjonsdataprogrammet, og dette må da omlegges. Thor Holtet overtar denne funksjon, og skaffer en ny programvare og utstyr slik at skriverens oppgave på scenen med å føre papirnotater omgjøres til å føre alt direkte på data, som via trådløst nettverk overføres til kassererdisken ved inngangsdøra. Dette blir en krevende øvelse, men vi regner med at alt er operativt til 25. september. Programvare finnes ferdig.
Thor Holtet overtar også føring av medlemsregistret etter at Steinar trekker seg også fra dette.
(Steinar har gjort en kjempejobb i veldig mange år i begge disse funksjonene, men nå vil han prioritere andre aktiviteter. Det er meget forståelig, og vi sier en stor takk til han.)

3) Katalogarkene skal digitaliseres etter hvert. De skal legges på websidene våre, men kun tilgjengelig for medlemmer. Styret mener også at det skal utgis en bok eller katalog over norske radioer i foreningens regi.

4) Vi innfører ekspedisjonsgebyr for forsendelser:
Forsendelse under 100 gram: kr. 50,- inklusive porto
Forsendelse over 100 gram: kr 50,- pluss postens porto.

Field-day søndag 22.08.2010
Vi tar sikte på å holde Field-day ved krigsmuseet på Østre Æra, ved Åmot i Hedmark.
Østre Æra ligger mellom Rena og Jordet. Ta kontakt med Field-day komiteen for nærmere informasjon.

Høstauksjon 25.09.2010
Påmeldingsskjema følger vedlagt dette nr, eller det kan finnes på foreningens webside hvis denne er operativ. Frist for påmelding av gjenstander er **31. august kl. 19**. Uselgelige og uønskede gjenstander er:
Filmutstyr, datautstyr, ”skrap-stereo anlegg” fra 70-80 tallet, eller slitte treradioer som AGA Baltic, Standard etc. samt gulvkabinetter. Ta en titt på tidligere auksjoners resultatlister, så vi slipper å bruke tid på det, og at selger slipper å frakte det med seg tilbake hjem etterpå.

Besøk fra den australske foreningen
Peter Jensen fra HRSA (Historical Radio Society of Australia) kommer til Norge i perioden 21-25. juni. Han vil komme innom vår forening for å hilse på, og skal bl. annet besøke Rjukan for å se stedet *Tungtvannsaksjonen* foregikk, og traktene omkring Kristiansand der agenten Oluf Reed Olsen opererte diverse radiostasjoner med kontakt til England.
Peter Jensen har skrevet to bøker om radiohistorie:
In the Footsteps of Marconi 1895 to 1920 og *From the Wireless to the Web 1901 to 2001*.
Så vidt jeg forstår på Peter Jensen har han en ny bok under oppseiling. Den behandler utviklingen av radio under kriger de siste 100 år. Norge er en del av det sier han. Det er derfor han kommer hit som en del av en studiereise for å besøke steder det foregikk illegal aktivitet hvor radiosamband var vesentlig. Kanskje vi kan vise han noe som foregikk i Oslo?

Kurer reiseradio 60 år
Fredrik Hildisch melder at Radionette Kurer ble 60 år den 24. april i år. Gratulerer!

Milorgs Walky Talkie
Som motiv på for- og baksiden denne gang har redaktøren valgt å avbilde det amerikanske radiosettet SCR195/BC322. Settet eksisterte allerede i 1935, og noen eksemplarer havnet i Norge som flyslipp under krigen. Det ble Milorgs avdeling på vestlandet, *Bjørn West*, som tok det i bruk som internt sambandsmiddel. Som flere andre VHF-tranceivere fra den tiden var det basert på en kombinert sender og superregenerativ mottaker med samme hf-rør. Det er avbildet i boka *Kompani Linge, bind 2*. I teksten til bildet kalles det der en Walky Talkie, som antagelig skulle vært stavet Walkie Talkie. (se. s. 54). SCR195 hadde frekvensområdet 52-65 MHz. Det fantes også et helt likt sett som het SCR194 med frekvensområdet 27.5-52.5 MHz. Settet er ekstra morsomt fordi det var en del av norsk motstandshistorie og dermed radiohistorie.

Våre morsenøkler
På s. 2 ser dere to ex-tyske morsenøkler av typen *MAUS*, (som betyr mus, siden disse små nøklene ser ut som en mus). Som i mye annet ex-tysk utstyr har disse den karakteristiske brune bakelitten med tekstilfibre innbakt. Jeg har hørt mange historier om at dette kom fra oppmalte klær fra konsentrasjonsleirfanger. Mer om bakgrunnen for denne bisarre historien kan jeg ikke si, annet enn at det kan godt være sant, selv om tekstilene også sikkert kom fra andre kilder. En ting er sikkert, og det er at klesbergene (på samme måte som skobergene, brillebergene, gull-plombehaugene osv) eksisterte i disse leirene, og det var ikke trolig at tyskerne lot verdifulle råvarer gå tapt av sentimentale grunner.

Kaye Weedon
Nå har Kay Weedon's sønn, Hans Jørgen Weedon, skrevet et lengre stykke om sin far, som vi presenterer på s. 39-47. Kaye Weedon var en av grunnleggerne av foreningen, og et unikum av kunnskaper om radiohistorie. I tillegg var han en meget hyggelig mann, selv om han i det ytre kunne virke ganske bisk. Jeg ble meget godt kjent med han og satte stor pris på han de 12-13 årene han var aktiv i foreningen, før han døde i 1992.

Film juke-box
For en tid tilbake fikk foreningen i gave en komplett 16mm film-juke box fra vårt medlem Per Løhre. På grunn av plass-mangel i lokalene står denne fremdeles demontert og lagret i garasjen foran lasterampa i lokalene. Nå vil det snart bli ryddet plass inne i lokalene, ved Tor vd Lendes kontor, og dette klenodium vil bli montert og satt i stand der. Vi håper den kan demonstreres på julemøtet.

Da står det igjen å ønske alle sammen en god sommer: God sommer!
TM

Medlemskontingenten forfaller. Nye takster: Kr. 370,- for vanlige medlemmer i inn- og utland. Kr. 620,- for bedriftsmedlemmer. Giroblankett er vedlagt dette nr. Vennligst betal kontingenten snarest.

Referat NRHFs årsmøte 20. april 2010

Dagsorden:
1. Årsberetning
2. Regnskap
3. Budsjett
4. Valg
5. Innkomne forslag
6. Kommende aktiviteter

Tilstede: Totalt 30 medlemmer

1. Formannen ønsket velkommen og leste deretter årsberetningen. Denne ble godkjent uten bemerkninger.

2. Kassereren gikk igjennom regnskapet og kom med en del utfyllende kommentarer. Overskuddet ble på kr.104.654,-. Provisjon fra to dødsbo samt salg av egne gjenstander på årets auksjoner var vesentlige bidraget til overskuddet. Revisorberetningen som anbefalte godkjenning av regnskapet ble opplest, årmøtet godkjente deretter regnskapet uten kommentarer.

3. Budsjettet ble gjennomgått av kassereren med noen utfyllende kommentarer. Blant annet var husleie for desember 2009 blitt betalt tidlig i januar og derfor tatt med på budsjettet for 2010. Ett medlem mente at kontingenten for 2010 var for optimistisk siden foreningen hadde hatt et nedgang i medlemstallet på 85. Medlemskontingenten ble forhøyet til kr.370, (fra kr.330,-) og for bedriftsmedlemmer til kr. 620,-. Det er nå ingen forskjell på medlemskap i og utenfor Norge. Ellers var det ingen kommentarer og regnskapet ble godlkjent som fremlagt.

4. Valgkommiteen la frem følgende forslag til nye styremedlemmer:
   Formann: Tor van der Lende (gjenvalg)
   Kasserer: Bjørn Lunde
   Styremedlem: Lasse Hovde
   Varamann: Tore Moe

   Fra salen kom følgende benkeforslag:
   Kasserer: Tor Modalen (gjenvalg)
   Styremedlem: Frode Galtung

   Etter en del diskusjon og meningsytringer ble det stemt over benkeforslaget og valgkommiteens forslag til kasserer og styremedlem. Skriftlig avstemming ga følgende resultat:

Bjørn Lunde/Lasse Hovde: 7 stemmer
Tor Modalen/Frode Galtung: 19 stemmer
Blanke stemmer: 4 stk

Formann og varamann ble gjenvalgt ved akklamasjon.

Det nye styret for 2010:

Formann: Tor van der Lende (gjenvalg)
Kasserer: Tor Modalen (gjenvalg)
Sekretær: Just N. Qvigstad (ikke på valg)
Styremedlem: Thor Holtet (ikke på valg)
Styremedlem: Frode Galtung (ny)
Varamann: Tore Moe (gjenvalg)

Revisor:
Bjørn Lunde og Eivind Ness ble valgt ved akklamasjon.

Valgkommite:
Valgkommiteen, Arnfinn Manders og Harald Bårdsen, ble gjenvalgt ved akklamasjon.

5. Det var ikke komment inn noen forslag til årsmøtet.

6. Kommende aktiviteter:
Høstauksjonen blir 25. september. Det ble ytret ønske om at vårauksjonen i 2011 legges til april. Formannen ønsket forslag til aktiviterer. Det ble noe diskusjon om dette og forslag som foredrag om vår ”veggradio” (Arnfinn), NRK’s historiske samlinger på Alnabu (Jens), lydarkiv-Stavanger, filmaften (Arnfinn). Synkende medlemstall ble diskutert og forslag som vervekampanje og kapring av tidligere medlemmer ble nevnt. Rolf Otterbech ønsket registreringsnummer gjeninnført på katalogarkene.

Årsmøtet hevet kl. 20:28.

21.04.2010
Just N. Qvigstad
Sekretær

Det nyvalgte styret av NRHF.

På årsmøtet den 20.04.2010 ble det nye styret valgt: Formann Tor van der Lende, kasserer Tor Modalen, sekretær Just Qvigstad, styremedlem Thor Holtet, styremedlem Frode Galtung og varamann Tore Moe.
På side 28 ser vi et bilde i farger av det nye styret, tatt like etter valget. Redaktøren har bedt alle skrive litt om seg selv, slik at medlemmene blir mer kjent med dem.

Just Qvigstad (756):
Jeg er 63 år og ble medlem av NRHF for 17 år siden. Som radioamatør (LA9DL) har jeg alltid hatt interesse for radio. Selv har jeg jobbet med mobiltelefonutvikling hos Simonsen i 25 år deretter fulgt av 10 år ved Nera med utvikling/produksjon av satellittelefoner. Som mange andre i foreningen begynte jeg å samle på radioer, men fikk fort plassproblemer. Jeg tok derfor ut radiorørene og begynte å samle på disse istedenfor - en samling som etter hvert har blitt til godt over 4000 forskjellige rør. Jeg gikk av med AFP sist sommer og trodde at jeg skulle få god tid til å dyrke hobbyene mine, men alt etter to måneder fikk jeg tilbud om ny jobb ved OCAS hvor jeg nå jobber fulltid med produksjon av varslingsradar for flyhinder. Jeg lider nok som mange andre av samlemani og samler også blant annet på almanakker, telekort, telegrammer (se www.la9dl.no) samt at jeg og min kone liker å reise rundt om i verden. Da tar jeg ofte med min lille amatørstasjon og en bilantenne som jeg fester på balkongen på hotellrommet. Jeg laget foreningens hjemmeside i 1998, men både den og hele dataopplegget i foreningen bør nok nå oppdateres til å omfatte både regnskap, auksjoner, salg, forsendelse og medlemskap for å effektivisere arbeidet slik at en også får tid til andre mer sosiale aktiviteter i foreningen.

Thor Holtet (1023):
Her er litt om meg: Jeg kommer fra Askim. Etter 4 år på Jørstadmoen (radiolinjen) ,begynte jeg på plikttjenesten i Forsvarets Fellessamband. Her har jeg jobbet på Gaustadtoppen, Jan Mayen, Bjørnøya, sattelitt bakkestasjonen på Eggemoen og staben. I staben har jeg hatt fagansvar for PCM-multiplexere og senere deler av NATOs Cross Fox radiosystem for HF som skulle dekke de nordlige deler av Atlanterhavet. Dette inkluderte også ett avansert frekvens hjelpesystem for operatørene.
Videre har jeg jobbet for Norsk Marconi, både med salg og service av instrumenter.
Det ble også en tur innom Statens Teknologiske Institutt som instruktør med opplæring til serviceprøver for radio og TV. Jeg sluttet i forsvaret da jeg ble 60 år.
Mine interesser er de finere modeller av båndopptakere og radioer. Liker å få dem til å se nye ut. Forøvrig liker jeg å reparere elektronikk.

Frode Galtung (827):
Født 07.10 1939 i Oslo
Gift (i snart 44 år) og har to barn samt tre barnebarn.
Utdannet ved NTH, avd. for teknisk fysikk, siden videreutdannelse i USA med MS og PhD innen teknisk kybernetikk (Industriell Automatisering).
Jobbet med anvendt industriell FoU innen automatisering ved Chr. Michelesens Institutt i Bergen i tiden 1965-1982.
Deretter flyttet vi til Oslo og jeg har siden jobbet i Dyno Industrier innen forskjellige rene administrative og teknisk/administrative stillinger (hovedsakelig innen sprengstoff) inntil jeg ble pensjonist i 2003.
Radiointeressen ble vekket i 13-årsalderen da venneflokken bygget krystallapparater og vi hadde en hage med høye trær som ga glimrende antennemuligheter.
Interessen ble styrket vesentlig da min onkel, som hadde en større radioforretning i Haugesund inviterte meg over en sommer. Den ble i det alt vesentlige tilbragt på radioverkstedet der jeg suget til meg kunnskap fra de erfarne reparatørene som jobbet der. Da sommeren var slutt fikk jeg med meg hjem en hel del gamle chassier og rør/deler, noe som ble grunnkapitalen i den videre radiointeressen.
Tok Oslogruppens kurs for vordene radioamatører i 1955 og ble tildelt kallesignalet LA4GF i november samme år, etter å ha passert aldersgrensen på 16 år en måned tidligere. Anskaffet en Hagenuk Ha5K39B "transceiver" som radiostasjon, og hadde mye morro med den. Dessverre ble den senere slaktet for deler til en større rigg. Synd, men det var ikke så mange andre måter å få det til på for en skolelev med begrensede ressurser.
I 1956 var jeg så heldig å få et AFS (American Field Service) stipend til et års skolegang i USA, og i en familie der faren var radioamatør (W4SGI).
Vel hjemme etter oppholdet, og utstyrt med en del måleinstrumenter (Heathkit) og mottager (NC 173) var det bare å komme i gang med bygging av sender. Noen måneder senere var jeg på lufta for alvor, og var ganske aktiv på en tid med gode sol-forhold. Aktiviteten avtok sterkt da jeg begynte på studiene, og ble avsluttet da det ble famile og jobb.
Beholdt imidlertid lisensen og medlemskapet i ligaen, og da vi flyttet til Oslo i 1982 og bygget hus med hage dukket muligheten for en fornyet amatørtilværelse opp.
Jeg reiste mye verden rundt på den tiden, inklusive stadige turer til USA og benyttet muligheten til å anskaffe moderne radioutstyr, men på samme tid innså jeg at det hadde skjedd en ikke liten utvikling innen teknologien siden 1960-årene da jeg la interessen på hylla for en tid.
Nå ble det også overkommelig å anskaffe en del av de topp-radioer som den gang var langt utenfor rekkevidde og jeg ble interessert i å anskaffe og "leke" med noen av disse. Spesielt var jeg fascinert av HRO i forskjellige utgaver, samt Collins.
En del klassikere har kommet og gått etter hvert gjennom årene, og for tiden har jeg en "antikkstasjon" bestående av en Hallicrafter HT 32 sender fra midten av 50-årene, samt mottagerne HRO 4,5 og 500, samt Collins 51-J4 og min gamle NC-173. Alt fullt brukbart og av og til på lufta på Nostalginettet.
Jeg har brukt en del tid på å sette i stand stasjoner som trengte vedlikehold og har fortsatt glede av det. Plassproblemer gjør imidlertid at skal noe inn må noe annet ut, hvilket min kone holder ganske god oversikt over.

I dag bor vi for så vidt ganske sentralt ved Holmendammen i Oslo og har medgjørlige naboer som lar meg boltre meg relativt fritt med diverse antenneinstallasjoner, noe som gir muligheter for fortsatt aktivitet på både HF og vesentlig høyere frekvenser.
Som det fremgår av ovenstående er jeg ikke samler av kringkastingsradioer, men har en pen Sølvsuper 6 stående på Hytta med god lyd i om kvelden.
I foreningssammenheng har jeg vært interessert i å få orden på foreningens bøker og tidsskrifter, noe som har tatt mye tid, og helt sikkert vil ta mye tid fremover, men en viss orden er det da blitt.
Forøvrig ligger det mange prosjekter på vent, og loddebolten holdes varm. . .

Tor van der Lende (95):
Fatter`n kjøpte en Klaveness Vega Clipper Super rett etter krigen, og det var spiren til min store interesse, da jeg allerede i 4-5 års alder kikket inn bak for å se hvor små menneskene var som satt der og pratet og spilte musikk. Jeg hadde en onkel som også var radiot, og jobbet på Størens Radiofabrikk, og jeg husker mange kvelder på rommet hans med rykende loddebolt og skrik og hyl fra hjemmelagete radioer og forsterkere. I 5te klasse på folkeskolen slo radiointeressen ut for fullt. Da jeg fikk en kamerat der, Jarl Nygaard som også delte min interesse, og vi brukte ofte flere timer på skoleveien hjem mens vi lå under et tre og fantaserte om spennende byggeprosjekter. Det ble bygget mye rart, som både virket og ikke virket. Mange var de sjeldne apparatene vi fikk fatt i og slaktet, dessverre, men vi lærte litt hver gang. Senere ble det bare 2 år på realskole, da jeg heller satt over røyken fra loddebolten i stedet for ligninger med to ukjente og tyske gloser. Så fikk jeg kontrakt som læregutt på AS Nera som radiomontør, 16 år gammel, 4 års læretid før jeg fikk fagbrev og samtidig 3 års lærlingeskole. Her lærte jeg det meste om mekanisk og elektronisk produksjon. Så ble det 1 år som radaroperatør på et Nike batteri i militæret. 1967 fikk jeg jobb som radiomontør hos David-Andersen Radio, som senere skiftet navn til AGA Norge. Da ble jeg arbeidende formann og lagde masse prototyper for produksjon ut fra skjemaer og enkle skisser fra lab gutta. I 1978 ble AGA kjøpt opp av Norsk Marconi, og jeg var der 1 år og bygde noen prototyper av et flyinstrumentlandings system, ILS. Deretter fikk jeg tilbud om en jobb som servicetekniker hos et firma som drev med import og salg av elektroniske hjulavbalanseringsmaskiner og testutstyr for bilbransjen. Jeg reiste land og strand rundt i 16 år inntil firmaet gikk inn i 1996. Da fulgte jeg med på lasset da min nåværende arbeidsgiver, Rodin & co overtok maskinagenturet jeg jobbet med. I dag sitter jeg som teknisk leder på serviceavdelingen og har 2 år igjen til pensjonsalder. I alle disse årene har jeg holdt loddebolten varm og restaurert og reparert det meste av underholdningselektronikk. I tillegg har jeg musikk som hobby, og har mitt eget lille 8 spors hjemmestudio som brukes flittig på mine el-gitarer.
Foreningen vår var i fjor 30 år, og Tore Moe var formann i de 10 første årene, og jeg har nå vært formann i 20 år, så, hvem vet videre..?

Tor Modalen (1499):
Er født i 1953. bosatt i Oslo, har familie med tre barn i alderen 14 til 24 år.
Har helt fra 10 års alderen vært interessert i elektronikk- særlig radiorelatert.
Naturlig nok var det krystallapparat som ble første forsøk. Fikk kjøpt en ny detektor hos Radio/Sport i Hønefoss, høretelefoner kom fra mine oldeforeldre. Vikling av spole var

derimot verre, da kunnskapene om det manglet. Prosjektet ble avslutta med stor sorg en ettermiddag jeg kom hjem fra folkeskolen. Mine to yngre søstere hadde også sans for tekniske ting, og hadde testet krystalldetektoren i stikkontakten.
Men interessen var imidlertid ikke død, så tidlig i 70 åra arbeidet jeg en kortere periode som Radio/ TV reparatør før jeg i 1975 ble ansatt som ingeniør hos Norsk Marconi i Oslo. Var i mesteparten av tiden ansatt på utviklingsavdelingen. Jeg utviklet mest utstyr for TV og FM sendere og omformere, men var også innom utstyr for flysikring og utstyr til CERN for forsøk med generering av antiprotoner.
I 1988 -1998 Var jeg ansatt hos Teledirektoratet- Kringkastingskontoret (i dag Norkring) som avdelingsingeniør, senere senioringeniør. Oppgavene var svært varierte, fra reparasjon av senderutstyr til prosjektledelse (NRK2,TV2, P3,P4)og deltakelse i internasjonale arbeidsgrupper for bla DAB.
Flyttet i 1998 til Telenor Satellite Services som productmanager. Oppgavene var kontraktsforhandlinger og prosjektering av jordstasjoner for analog og digital satellitt TV
Startet i 2002 mitt eget firma Teletor.
Reparasjoner og konsulentoppgaver har etter hvert blitt hovedgesjeften. Utstyr for kabeltv, elbilelektronikk, rør og transistorforsterkere og ikke minst alt av Tandberg utstyr er flittige gjester på mitt verksted.

Tore Moe (2):
63 år, gift med Ingeborg. Bosted: Løten.
Barn: 2, barnebarn: 3.
Yrke: siv.ing, fag elektronikk og elektroteknikk, nå pensjonist.
Har jobbet i Elektrisk Bureau og på meteorologisk institutt det meste av yrkeslivet, faktisk nøyaktig 30 år i det sistnevnte institutt. Meteorologiske instrumenter har vært spesialiteten.

Har så langt tilbake jeg kan huske vært interessert i teknikk, naturvitenskap, motorer o.l. Oppdaget radioteknikken i 8-9 års alderen (krystallapparat, 1-rørs mottaker m/DC90). Leste om Edison og Marconi i 10-12 årsalderen, bygget superheterodynmottakere mens jeg gikk på gymnaset, fikk amatørlisensen (LA5CL) i radiotroppen på Jørstadmoen.
Har holdt på med radiobygging og samling av gamle apparater hele livet. Nå når jeg endelig er blitt pensjonist kan jeg virkelig bruke mye tid på radioteknikken. Har innredet meg et hyggelig verksted i kjelleren hvor jeg tilbringer mange timer i uka. Akkurat nå er det restaurering av flymottakeren R1155 fra krigen som står på programmet. De siste 20 årene har nok krigstidens radioteknikk og etterretningsteknikk vært hovedinteressen, mest engelsk og alliert, ikke i så stor grad tysk. Jeg samler på radiobøker, spionbøker og gamle transistorer, agentutstyr, kommunikasjonsmottakere, militært sambandsutstyr, telegrafutstyr og morsenøkler, elektrostatisk gammelt utstyr og motorsykkel. Er dessuten veldig fascinert av dampmaskiner og elsker klassisk musikk. For å nevne det grøvste.
Høyest på ønskelista nå står en Hallicrafter SX115 amatørmottaker fra tidlig 60-tallet. Den oppdaget jeg på annonsesidene i den amerikanske radioamatørhåndboka i 1963, og har siden aldri glemt den. Kanskje den dukker opp på eBay en dag og at jeg fortsatt har penger og energi til å legge inn et bud.
Og så går det jo mye tid til klubbarbeid da, redigering av HH og diverse styrearbeid.

Norsk Hammeeting 2010

Av Erling Langemyr 124, LA3BI

NRHFs stand i Letohallen

Norsk Hammeeting 2010 ble i år som i fjor arrangert an Gardermogruppen av Norsk Radio Relæ Liga (NRRL) i weekenden 9. til 11. april. Dette var den tredje Hammeetingen på rad og var lagt som før til LETO-hallen på Dal. NRHF fikk i år også innbydelse om å være med. Frode Galtung 827, LA4GF, og undertegnede påtok seg arbeidet med å lage en utstilling. Denne gangen kostet inngangsbilletten det kr 200,-, men da var den gyldig alle tre dagene. Du kunne gå på de foredragene du ønsket, og de var det mange av, samt at du kunne disponere en meter bord for salg av ”junk” som du ønsket å bli kvitt.

Selv kjøpte jeg en hjemmebygget sender med innebygget power, nydelig utført for kun kr 100,-..

Problemet med å bygge opp en utstilling, er at man ønsker å vise mest mulig. Dette ble et problem for oss også. Vi delte utstillingen inn i fem avdelinger: amatørutstyr/ morsenøkler, kringkastingsmottagere, illegalt radioutstyr, temasamling av bærbart radioutstyr benyttet av forsvaret, diverse bøker, manualer, brosjyrer og et skikkelig senderrør ML891-R benyttet ved Fredrikstad kringkaster med anodespenning på 8000 V og ca 5 kW. I år hadde vi ingen operativ radiostasjon for radiohistorisk nett. I fjor oppnådde Nr 1 kun noen få forbindelser.

Av amatørutstyr kan nevnes ASE 1302, en Øst-tysk 10 W Tx/Rx, ssb, cw, vfo,12 V fra 1980 samt funksjonsreplika HW-29A, en 6-meter tranceiver. Av illegalt utstyr var Olga og en replika av Olga der. Av kringkastingsmottakere, Philips Siera fra 1946, Kurer og Smaaen krystallapparat. Temasamlingen besto blant annet av WS-18, WS-38,WS-88, VHF-6/AM og Nielsen-settet.

Mange firmaer innen amatørradio var også der med hypermoderne utstyr og dertil høye priser. Utstyret kunne man kjøpe over disk og ta med seg. NRRL hadde egen stand. Det ble avholdt prøve

for amatørlisensen, men over halvparten strøk av de ca 25 som hadde meldt seg opp til prøven. Selv om det nå ikke kreves morsekunnskaper, er dette en meget høy strykprosent. Så til dere som har tenkt på å gå opp til prøven, forbered dere godt.

Lørdags kveld var det festmiddag for medlemmer av NRRL med ordensutdeling. Søndag var det som vanlig årsmøte til NRRL uten noen store overraskelser. Etter møtet ble utstillingen rigget ned og LA4GF og LA3BI reiste hjem etter en vellykket Hammeeting hvor ca 500 personer var innom. Se også www.Hammeeeting.no som har lagt ut mange bilder.

Så litt om senderen jeg kjøpte. Den er bygget inn i en tuning-unit fra senderen BC-375/175. PA-røret er KT-66 (!), oscillatoren har røret 6V6, driver/dobler er også 6V6. OD3 og OC3 er stabilisatorrør for oscillatoren. Poweret har to dioder. Den har ingen krystallholder så den er VFO-styrt. Pi-filter og modulator finnes heller ikke. Spolene er nydelig viklet med bomullstråd mellom vindingene for å få nøyaktig trådavstand, stigning. Skalaene var ikke merket, slik at det ble vel benyttet en frekvensmåler ved opptuning.

Noe av utstyret.

Bærbart utstyr.

Olga til venstre, Olga replika til høyre.

Hjemmelaget sender

Senderen sett fra undersiden

Ny bok: ”Das Rundfunkgerät im Zweiten Weltkrieg in den Niederlanden”

Av Erling Langemyr, 124

Gidi Verheijen (PA0EJM) har skrevet en meget omfangsrik og interessant bok om innleveringen og beslagleggingen av radioene i Nederland under den andre verdenskrig og hva som hendte med dem. Forfatteren har reist på kryss og tvers i sitt hjemland for å samle opplysninger og har vært i kontakt med ca 250 arkiver, museer. Han har også gjort undersøkelser ved Bundesarkivet i Berlin. Boken som er oversatt til tysk, er på 275 sider og har stive permer. Den er meget detaljert med ca 200 fargebilder av hvilke typer radioapparater befolkningen innleverte. Det finnes mange tabeller, oversikter og kopier av forordninger som den tyske okkupasjonsmakten innførte. Forfatteren har vist stor interesse for de apparatene som ble sendt fra Norge til sivilbefolkningen i Tyskland. Se artikkel ”Sonderaktion N” i Hallo-Hallo nr 104 (4/08). Etter innleveringen blomstret hjemmebyggingen av illegale radioer opp. Særlig ble etterspørselen av krystalldetektorer stor og prisen for disse var meget høy på svartebørsen.
Boken koster 40 € pluss porto 10 € og kan bestilles ved henvendelse til:

Gidi Verheijen
Havenweg 74
NL- 6122 EK Buchten
Nederland
gverhe@planet.nl

Betaling kan skje via bank eller PayPal.

Hjemmelaget mottaker

Er du på Bi-Ampli - jakt?

Unngå bomskudd, ta jegerprøven her!

Instruktør: ***Fredrik Dybdal***

Mange synes kanskje det blir vel mye stoff omkring Bi- Ampli – begrepet , men det er tydelig at disse apparatene gjør inntrykk på de som får høre dem ”live”, og en del er nok blitt sugne på å skaffe seg et eget eksemplar av arten. Dessverre var Philips svært slepphendte med Bi- Ampli- emblemene, så her gjelder det å ha tunga rett i munnen så man ikke kommer hjem med uekte vare!

Først kan jakten avgrenses tidsmessig. De ”ekte” Bi- Ampli- apparatene ble produsert i årene 1954- 58, noe som innebærer at alle var i mono. Stereoradioer med Bi- Ampli- merke er altså bare juks. Man kan også se bort fra apparatene av ”Plano”- typen, som kjennetegnes ved at de hadde en høyttaler i hver av endegavlene. Men fortsatt er det en rekke apparater som kommer i betraktning, vi bringer derfor en oversikt over de ”ekte” modellene. Listen er neppe komplett, for Philips produserte radioer i mange land over hele verden, og det var mange lokale varianter. Men dette er de apparatene det er mest sannsynlig at du kan komme til å treffe på:

B6X63A
BX653A
BX998A
BX750A
BX755A
B7X63A
B7X65A
BD643A
BD753A
BD663A
Mediator MD3527A /16

(den siste er en sveitsisk versjon av BD753A produsert under et eget navn)

Listen omfatter kun bordmodeller, da de fleste vel dessverre må se bort fra de plasskrevende kabinettutgavene, selv om de er aldri så flotte.

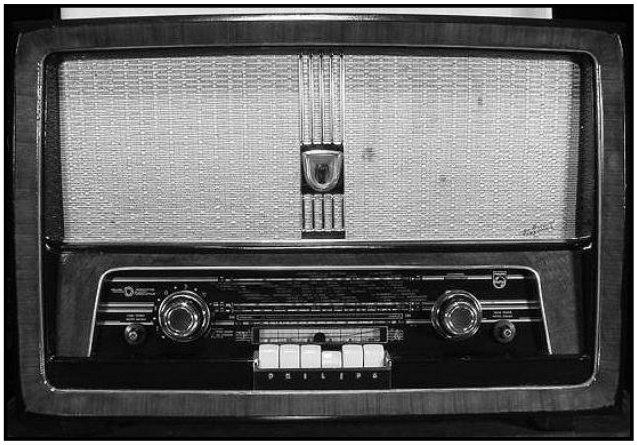

B6X63A, produsert i 1956

Den eneste av disse radioene som ble solgt i Norge var den mega- dyre BX998A, som det neppe ble solgt mange av. Noen apparater har nok kommet til Norge som privatimport eller flyttegods,

BD663A, produsert av Philips i Tyskland

men det beste jakt- territoriet er nok utenlands, hvilket i praksis vil si Sverige og Danmark samt Tyskland og Holland. I Sverige blir det solgt gamle radioer på nettstedet Tradera, som er en svensk versjon av de kjente e-bay- auksjonene. Kanskje har noen av våre svenske medlemmer tips om andre steder en kan lete etter objekter?

I Tyskland selges mange radioer på e-bay.de. Gå inn på ”sammelen und seltenes”, trykk på ”radio” og deretter ”røhrenradios”. Her ligger det til en hver tid ca. 2000 rørradioer ute for salg. Er tyskkunnskapene så som så? Ikke noe problem,

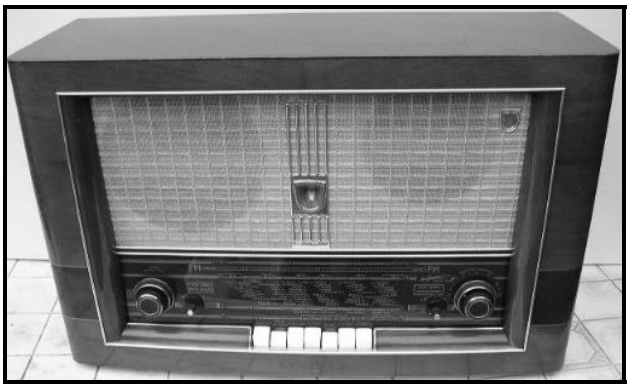

BX750A

skole- engelsk fungerer over alt! Vær oppmerksom på at prisene på strøkne/ restaurerte radioer er *vesentlig* høyere i Tyskland enn vi er vant til, men dersom du kjøper et objekt som trenger litt etter -

BX653A

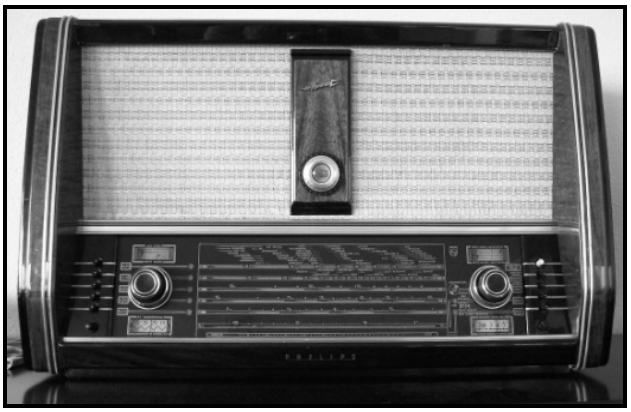

”Sjefen over alle sjefer”: BX998A. En av disse ble solgt i USA i februar for to tusen dollar..

BD753A

syn blir prisene straks mer i tråd med de vi er vant til her hjemme.

Da skulle grunnlaget være i orden. Liker du ren, fet rørlyd fra 50- tallet er det ikke mye å lure på. Med skarpladd lommebok er du nå rustet for en usedvanlig tidlig og spennende start på høstjakta!

Mitt møte med Philips 990x

Av Ragnar Tellefsen medl. nr. 1339

Likeretterrør 1561 har jeg ikke noen erfaring med, men vår eminente forening kunne supplere meg med nytt rør i ubrutt originalpakning!

Det fremgår av bildene at denne radioen var tatt godt vare på, minimalt med skrammer og merker. Nesten ikke støv inni. Godt gjort til å være 70 år!

Slik er 990x blitt ”juvelen i kronen” blant mine ca 1100 forskjellige apparater. For et par år siden oppdaget jeg et tilbud på QXL.no, som jeg måtte undersøke: Den dyreste, tyngste Philips bordradio solgt i Norge, i svært god stand.

Fra selgeren fikk jeg denne historien:
Hans far hadde arbeidet hos Haugesunds største (og rikeste?) sildehandler. Sildehandleren hadde en så makeløs radio, at ingen da hadde sett noe lignende. Etter en del år kjøpte sildehandleren en nyere radio med FM, og han forærte da sin Philips 990x til sin ansatte, med beskjed om å ta godt vare på denne: For i Norge finnes bare en til: Hos skipsreder Bergesen i Stavanger!

Siden ble 990x på samme sted, til jeg fikk overta den – i svært god stand!
Jeg fikk radioen tilsendt pr post – og fikk en overraskelse på posthuset, da jeg hentet et monster av en pakke på gode 30 kg!

Philips 990x ble markedsført og solgt på verst mulig tidspunkt: 1941 – 1942.

I Sverige kostet den SKR 985 – tilsvarende ca NOK 19000 i dag!

Radioens største nyhet i 1941, var motorisert forhåndsprogrammert,
innstilling på fem stasjoner på hvert bølgebånd.
Rørbestykning er EF8, ECH3, EF9, EAB1, EF6, EL6, EM4, likeretter 1561.

Ved ny forhåndsinnstilling fjerner man skalaknappen, henter den lange skrutrekkeren som finnes i hylster på bakveggen, og gjør innstillingen gjennom hullet i skalainnstillingsaksen.

Skalaen har to deler, den nederste lyser opp, og brukes ved kortbølge.
Radioen er utstyrt med 2 stk 8 toms høyttalere, opptil 6 W uteffekt.
I tillegg til tre faste tonekontrollmuligheter med båndbreddeomkobling, har radioen variabel diskant, og bryter for bass.

Utrolig nok virket alle mekaniske deler (og det er ikke lite). Philips lagde en skikkelig reklameskisse av motorinnstillingssystemet, vist på billedet.

Da jeg fjernet bakplaten, så jeg straks at to rør manglet: Likeretter 1561 og
EAB 1. Men radioen hadde selvsagt vært til service, og fått disse rørene byttet ut med dioder. I tillegg hadde nok vedkommende servicemann også gitt litt smøring til bevegelige deler.

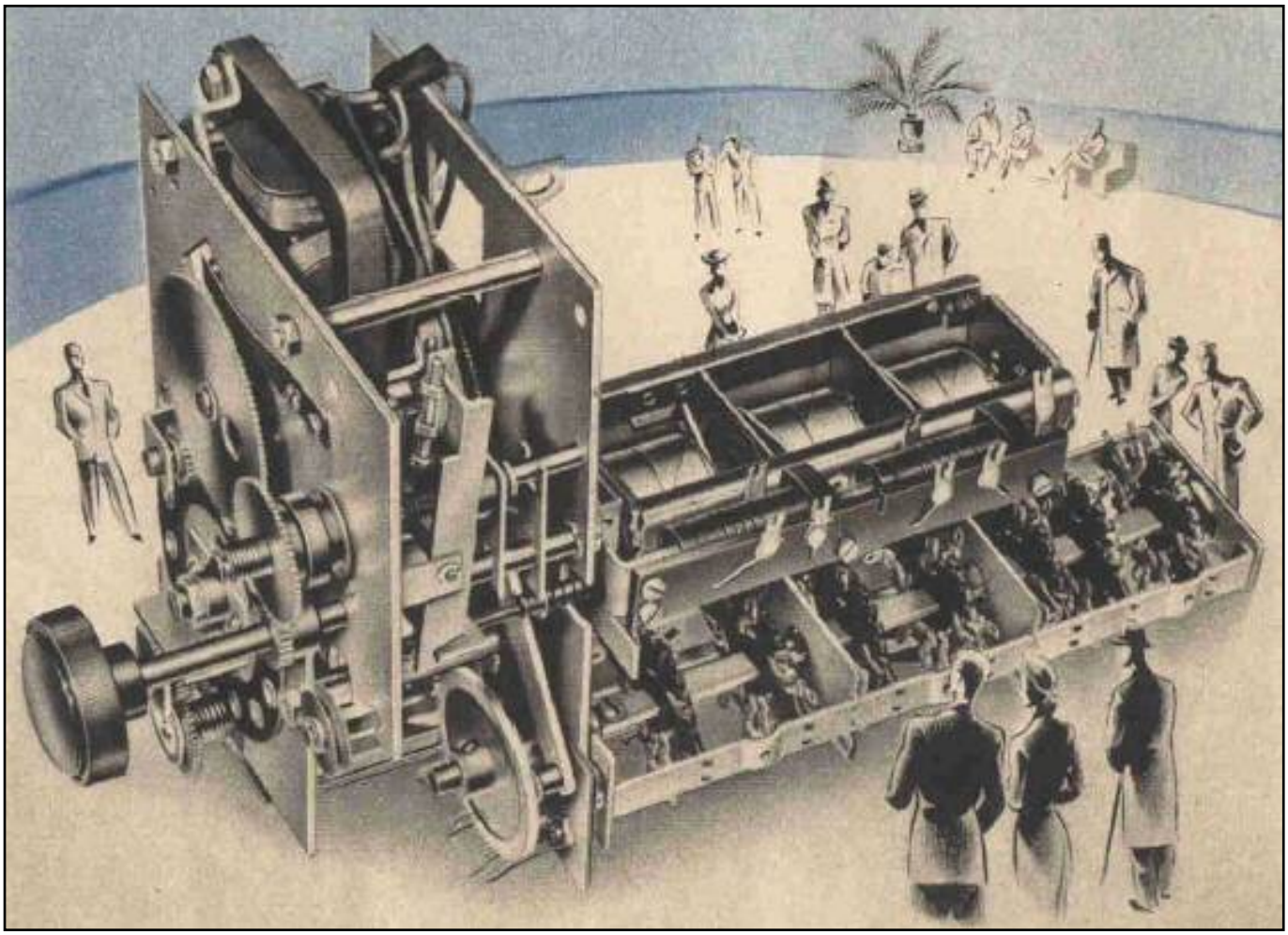

Avstemningsmekanikken til Philips 990X

Apparatet sett bakfra.

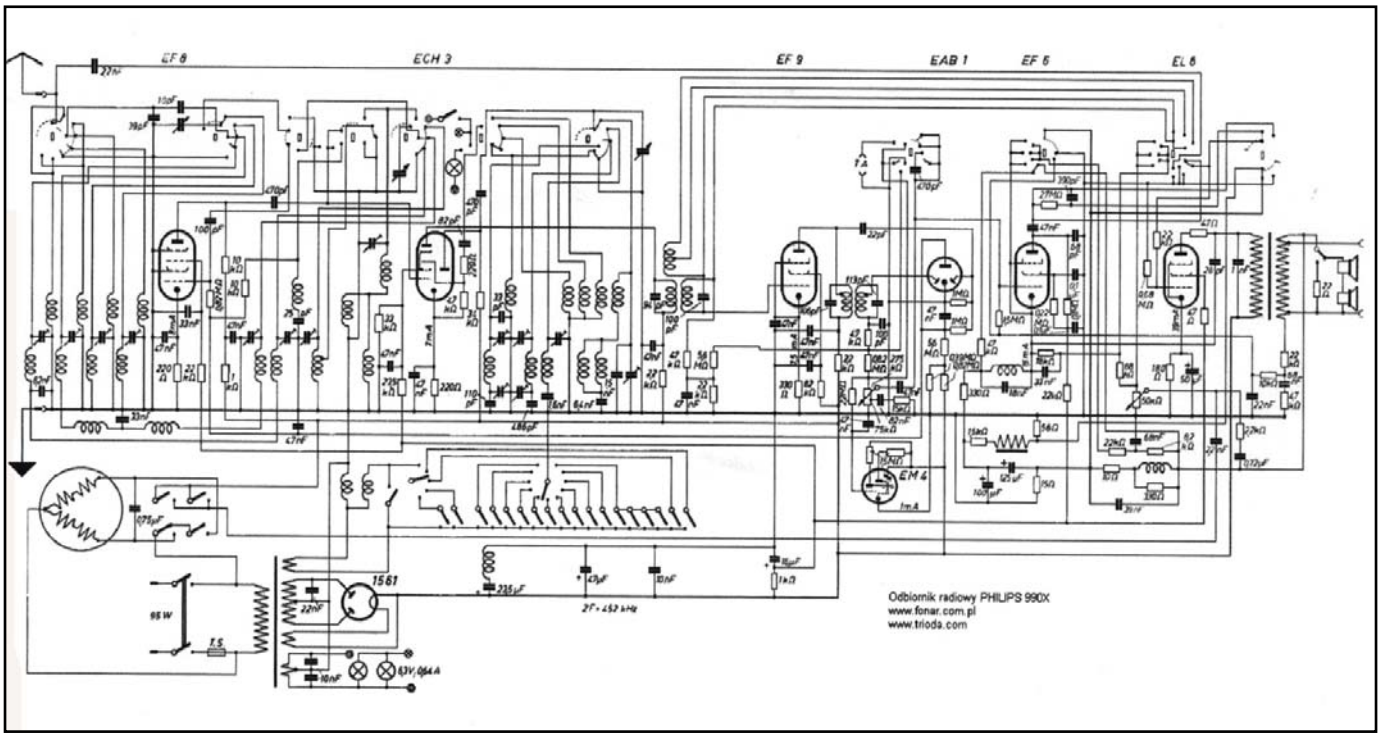

Skjema over 990x.

VÅRE VAKRE KRYSTALLAPPATER.

Av Erik Steen, medlem nr. 561

Krystallapparat type ”Him-avla”.
Når en har samlet i mange år blir det en god del småbiter i roteskuffer, som en kan bygge noe av selv. Hvorfor ikke følge i spora til amatørene på 1920-30 tallet og bygge et krystallapparat?
Man tager et ex tysk bakelittskrin type WaA-387, som pares med en Edison Bell type 100 honeycomspole og en standard skalaknott og en (replika?) av en gammel åpen krystalldetektor. Litt forsølvet kobbertråd, noen bøssinger og en gammel dreibar kondensator og ”voila” så har vi et slags krystallapparat, som tar seg bra ut i hylla. I alle fall er dette en bedre løsning enn å la deler ligge strødd i skuffer og skap, ikke sant?

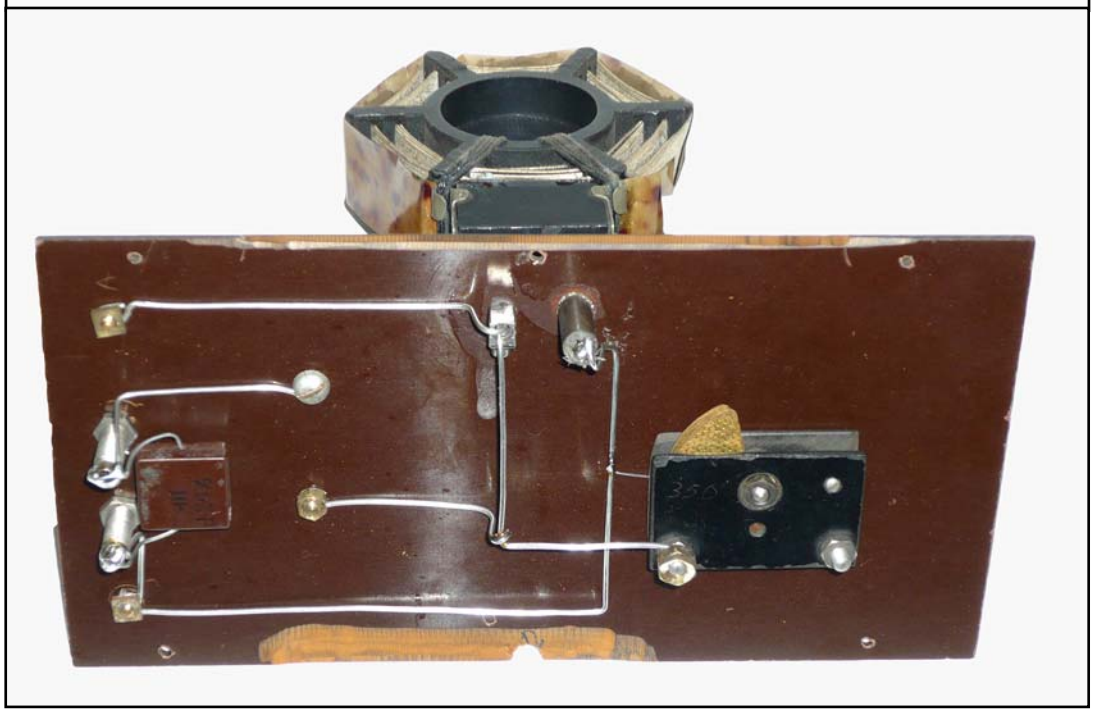

Huldra 5

Av Tor Marthinsen, medl. nr. 148.

Huldra 5 ble produsert av Tandbergs Radiofabrikk i årene 1956-61. Ifølge mine notater ble det produsert 4.700 apparater, en seksjonsmodell og fem skapmodeller. Seksjonsmodellen hadde kasse i mahogni eller teak.

Tandberg Radio hadde introdusert FM i sin Sølvsuper 6. Men det kunne se ut som om FM-delen var blitt tatt med i tolvte time, det var ikke satt av plass på den ordinære skalaen og søkerknappen var bitteliten.

Med Huldra 5 kan en nesten si at dette var en FM-radio som i tillegg hadde de ordinære AM-båndene bygget inn! FM-delen hadde kaskode inngangstrinn, tre MF-trinn/begrenser, AF forforsterker med det støysvake EF86 og pushpull utgangstrinn med to EL84. Dette var vel Tandbergs mest påkostede rørforsterker.

Det er klart at dette ville koste, så for å spare litt fikk ikke AM-delen HF-trinn, men den nøt godt av to MF-trinn og den fikk innebygget dreibar ferritantenne. Sammenlignet med Huldra 4 var kanskje følsomheten likeverdig, men speilfrekvensdempningen og støytallet var dårligere. Det gjorde vel sitt til at HI-FI - entusiastene kjøpte Huldra 5 mens kortbølgeentusiastene beholdt sin Huldra 4!

For oss samlere betyr jo det lave produksjonstallet at alle modellene av Huldra 5 er sjeldne! Jeg har hørt om en kjendis som bare samler på Huldra 5!

Bilde 1 (s. 25) viser bordmodellen eller seksjonsmodellen som den også kalles, i all sin prakt. Det var en stilig radio som ble levert i både mahogni og teak.

Bilde 2 viser radioen sett bakfra, med bakplaten på plass. Som vi ser er den innebygde FM-antennen plugget inn. Det var nok i mange tilfeller en for svak antenne, noe som skaffet FM et dårlig rykte allerede i starten. Verst var problemet med gjengivelsen av s-lyden. Det skyldtes at antennen mottok både signalet og diverse reflekser, noe som førte til en forvrengning av de høye frekvenser som finnes i denne lyden. Med en bedre og mer retningsvirkende antenne bedret problemet seg, men det regnes fortsatt for den største svakheten FM-kringkasting er beheftet med.

Bildene 3-7 viser chassiset fra forskjellige vinkler. Man kan trygt si at radioen var vakrere utvendig enn innvendig.

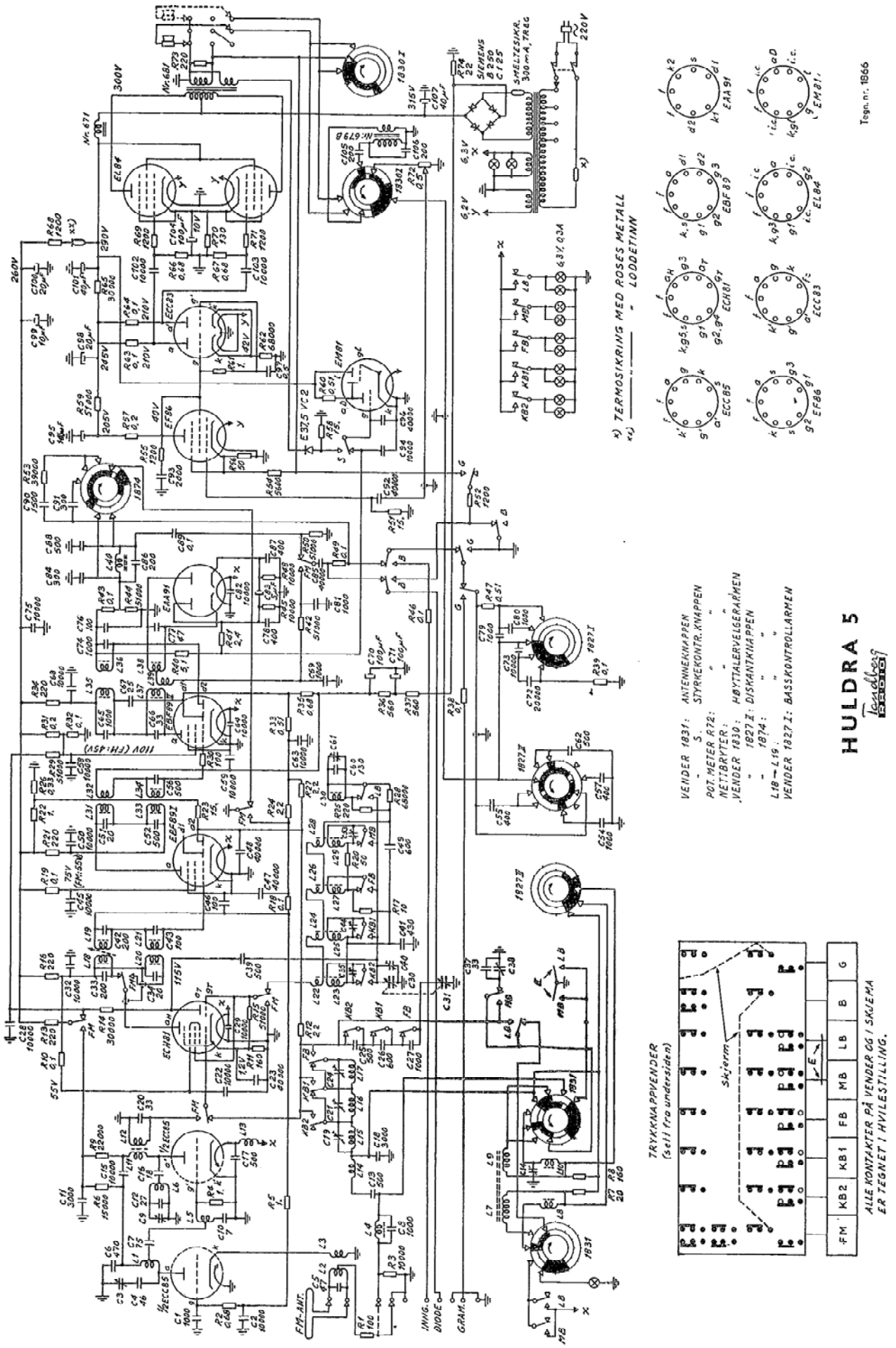

Koblingsskjema over Huldra 5, serie 1.

HULDRA 5

Tandberg RADIO

foto: Tor Marthinsen

Huldra 5, bordmodell (bilde 1).

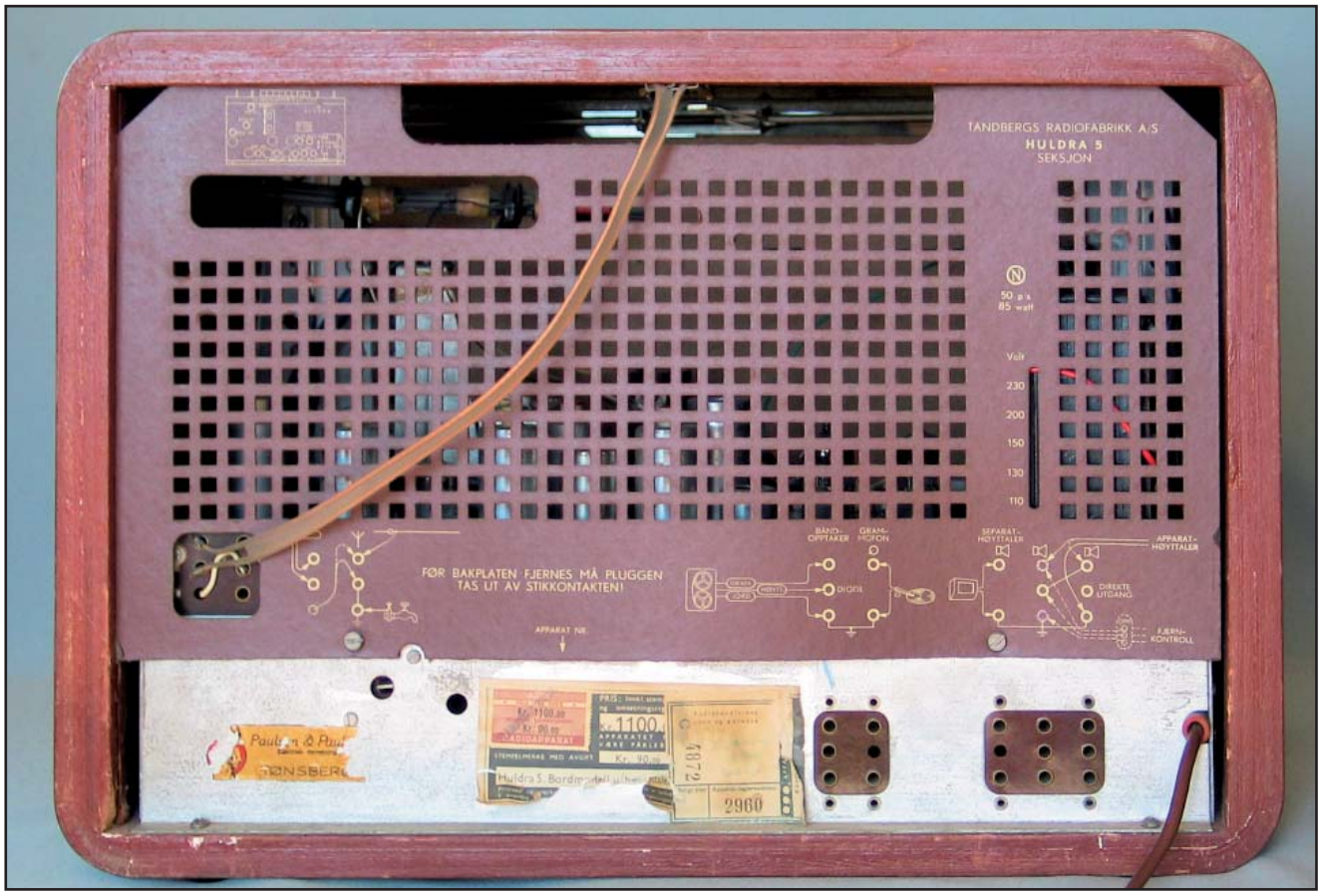

Huldra 5, bakplaten (bilde 2).

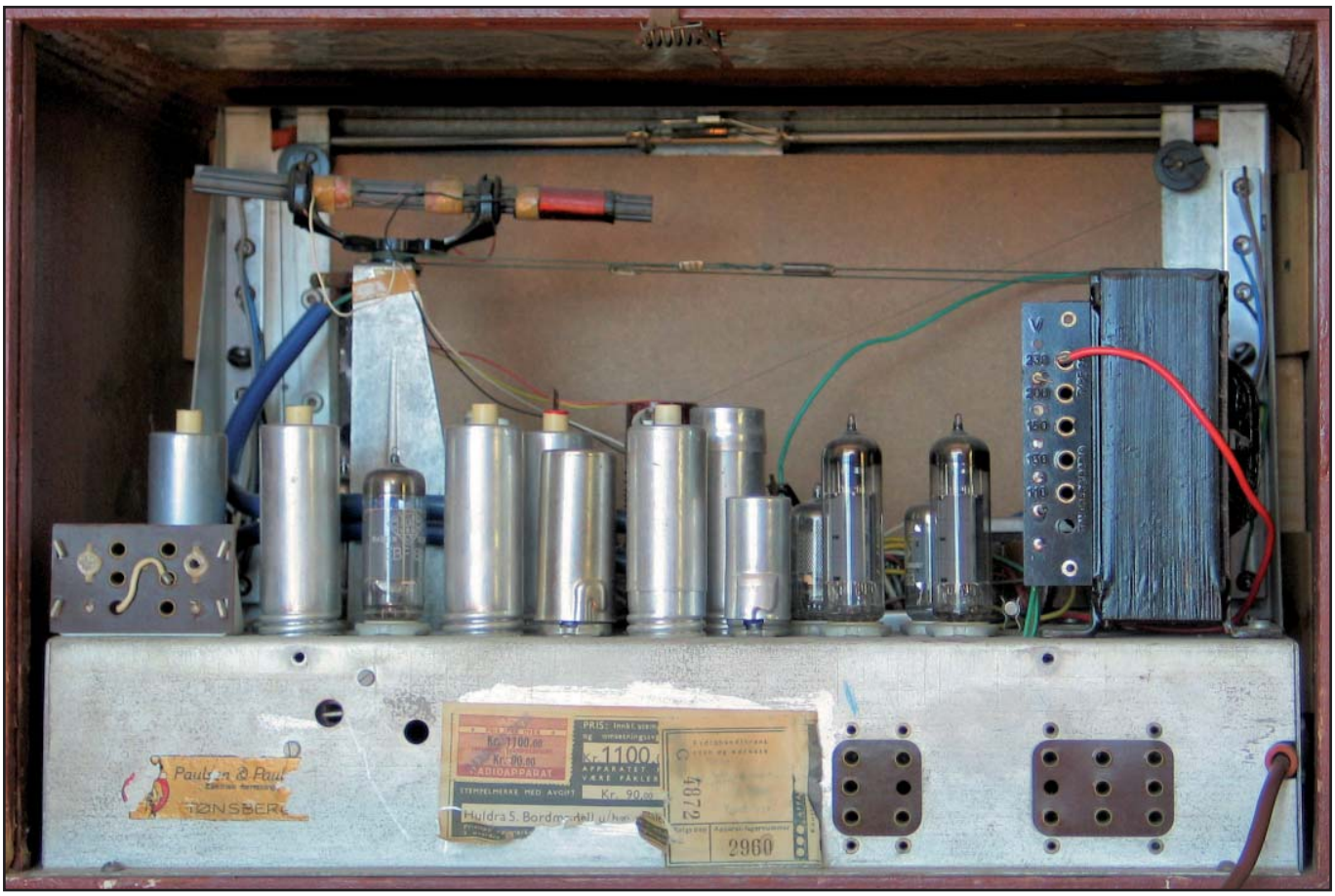

H5 sett bakfra (bilde 3).

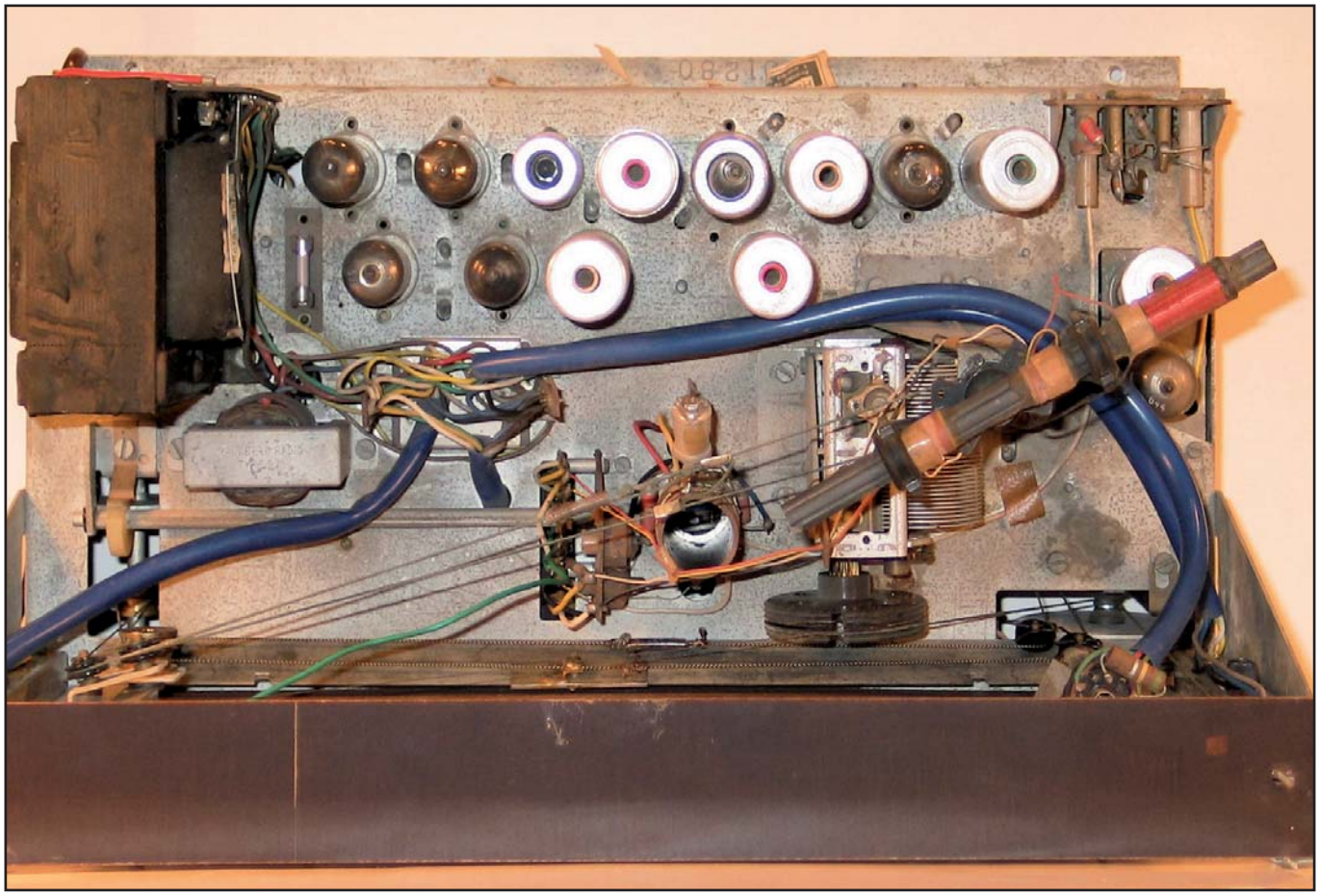

Chassiset sett ovenfra (bilde 4).

H5 sett fra høyre (bilde 5).

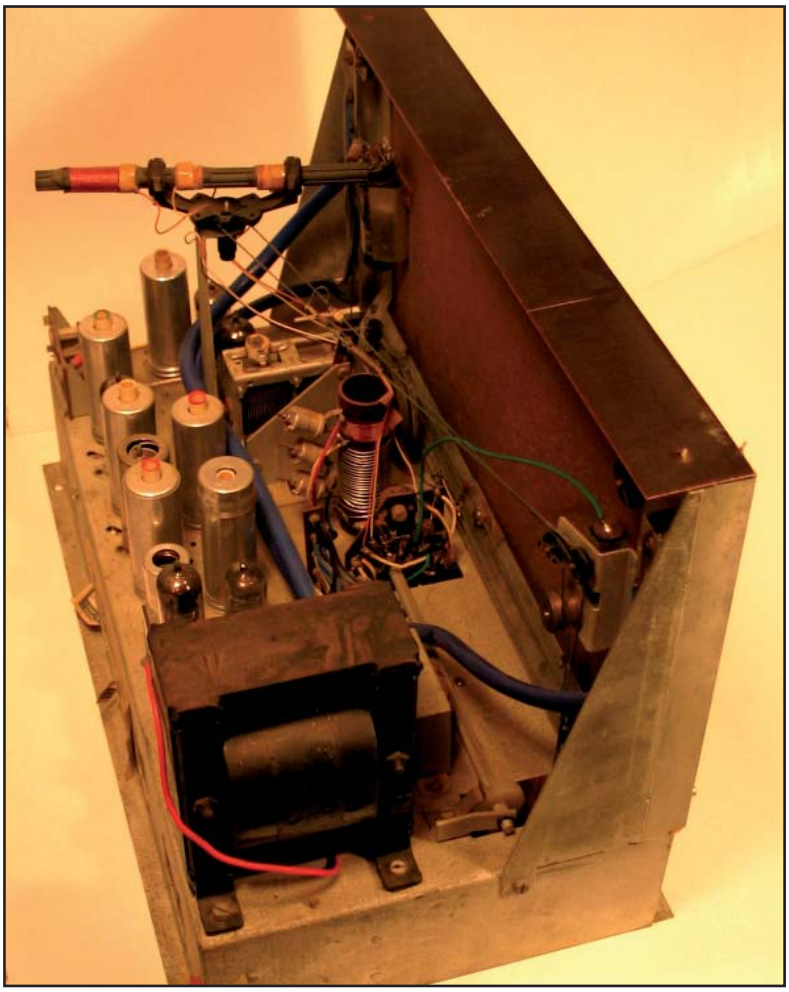

H5 sett fra venstre (bilde 6).

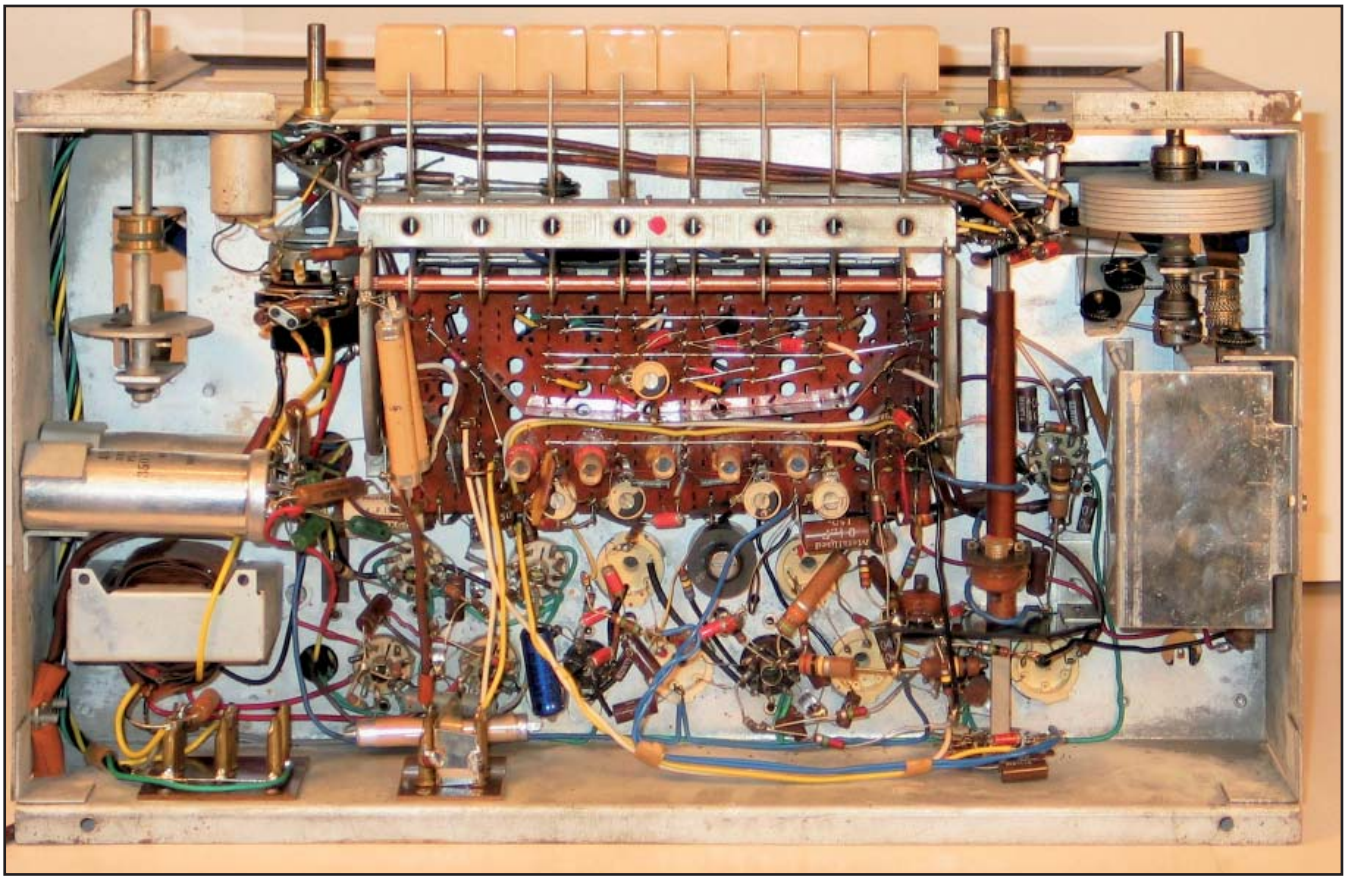

H5 sett under chassiset (bilde 7).

NRHFs nyvalgte styre.(20.04.2010)

Fra venstre: Thor Holtet, Frode Galtung, Tor Modalen, Just Qvigstad,
Tor v/d Lende og varamann Tore Moe. (foto Rolf Otterbech)

Fra våraukjonen.

foto: Tore Moe

Et overblikk fra våraukjonen 2010, sett fra scenen. Ca. 120 frammøtte.

Fra vårausjonen: Æresmedlem Jon Osgraf, nesten 90 år.

Fra vårauksjonen: Carl Johnsen og Arnliot Matsow nærmest kameraet.

AVO rørtester MkIV, (pris kr. 4100,-)

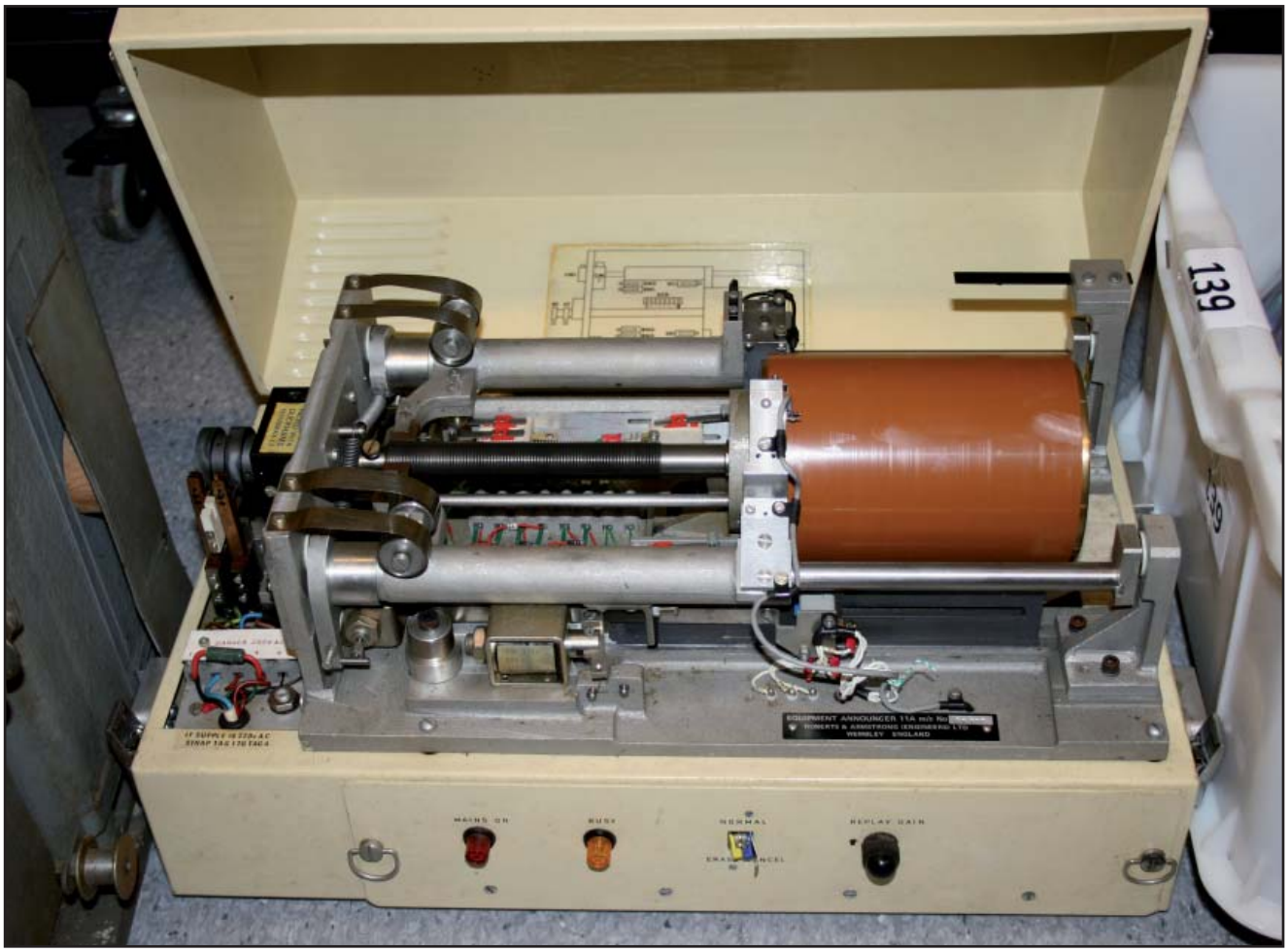

“Frøken Ur” personlig. (pris kr. 1100,-)

Radionette Europa. OLGA-knappene kommer herfra. (pris kr. 2100,-)

Afrika-mottakeren. Legg merke til feilstavingen av AERIAL. (pris kr. 4000,-)

Knapt salgbare objekter: Radionette Salong, og Sølvsuper 4, begge i kabinett. (pris kr. 0 og 200,-)

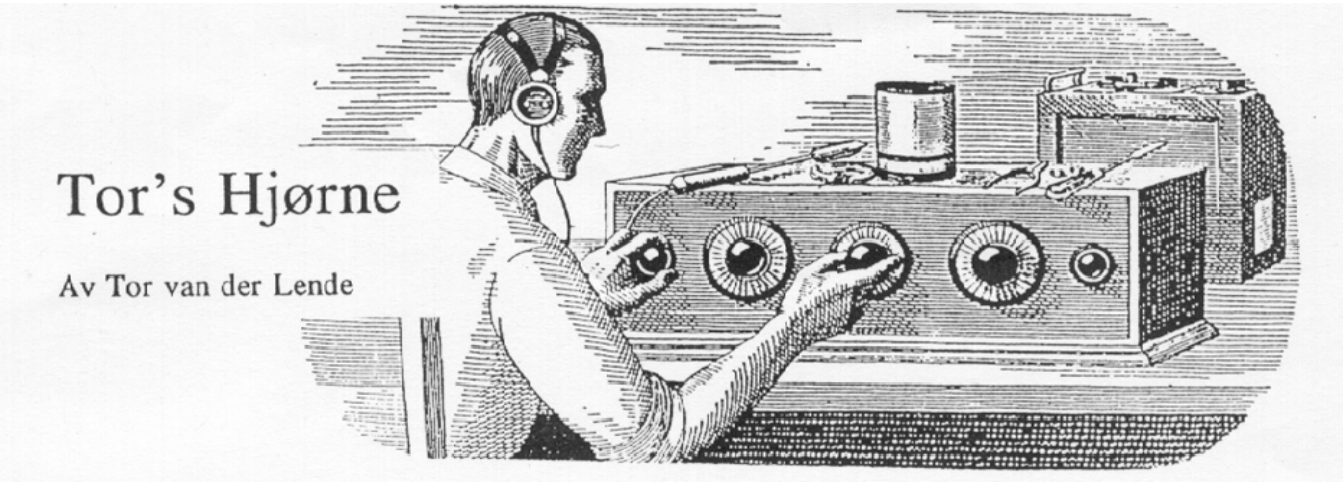

Hallo, så sitter vi her igjen og skal finne på noe å fylle noen sider med av det ene og det andre. Noen ganger går det veldig glatt når vi har noe på hjertet og hodet er fullt, andre ganger går det noe tregere, man skal jo prøve å fange interessen til mer enn 1000 medlemmer, så temaene kan jo bli mange.

Vi har siden sist avholdt vårauksjonen, og årsmøtet.
Auksjonen gikk bra av stabelen med ca 30.000.- kr. til foreningen. Medregnet egne gjenstander og provisjon. Slett ikke ille. Vi retter i denne forbindelse en stor takk til alle involverte av arrangementet. Neste år (vår), må vi prøve å sette datoen litt senere slik at vi ikke får så mye parkeringsproblemer i snøfonnene.

Årsmøtet er overstått, og referatet kan dere lese et annet sted i bladet (s.7). Det er hyggelig at det etter hvert har begynt å komme flere på årsmøtene enn det har vært i tidligere år. Denne gang kom det 30 medlemmer, og det er vel nesten ny rekord.

Nok om det. Når dette leses er Ekebergmarkedet over, og det var vel som tidligere, mange av oss som traff hverandre der og fikk en hyggelig prat over kjøpte skatter for å ta med hjem.

Etter sommeren skal vi prøve å få til litt mer klubb-aktiviteter på tirsdagene, dette blir annonsert etter hvert i bladet.

I have a dream, sa Martin Luther King for mange år siden, og det sier også jeg i dag. Mitt store ønske for medlemmene der ute land og strand rundt, som bestiller varer hos oss, er at vi kan få en fast pakkemedhjelper som kan komme hver tirsdag kveld og pakke pakkene med rør og deler som medlemmene sitter og venter på i sine hobbyrom. Noen ganger kan det være mange pakker, som etter hver bladutsendelse med salgslista, og andre ganger kan det være alt fra 2-3 pakker til 7-8. Vi har andre som tar med seg pakkene på postkontoret, så det blir kun å pakke og veie og påføre porto. En ganske grei og enkel jobb, det er bare det at vi andre faste som alltid er tilstede har andre presserende oppgaver. Så hør min bønn, du som holder til oppe blant eterens bølger, vær så snill og send oss en person som vil pakke pakkene for oss!

Loppemarked-sesongen er over oss for fulle mugger, og jeg har kommet til den erkjennelse at det ikke er mer jeg ønsker meg eller MÅ ha av funn på markedene, jeg har tross alt vært på VELDIG mange de siste tretti åra.

Våre Vakre Mikrofoner

Av Tor van der Lende

Nå er tiden kommet til en litt spesiell mikrofon. Dette er en produsert av Western Electric i USA. Jeg antar rundt 50 tallet. Typebetegnelsen er 630A, og muligens serienummer 1138. Dette er det som står av tekst.

Dette er en dynamisk mikrofon, og jeg har dessverre ikke noe data på denne. Det rare er at når jeg måler med Ohm meter, så får jeg 25 Ohm.

Men, det som er interessant med denne mikken, er at jeg har sett den avbildet i en fantastisk bok jeg fikk låne av Kjell Carlsen, som omhandlet The Beatles innspillinger i Abbey Road studioene. Og der, hang denne mikrofonen ned fra taket i de forskjellige kontrollrommene, slik at produsenten Georg Martin kunne høre hva som foregikk i de andre kontrollrommene.

Så nettopp derfor synes jeg denne her er litt spesiell. Jeg ønsker selvfølgelig å høre om det er noen andre der ute som vet litt mer om denne.

Trillende rund, med gitter foran.

Sett bakfra med tilkoplingene. Jord i midten.

Radioer jeg har møtt

Av Tor van der Lende

Denne gangen skal jeg ta dere med en tur over kanalen til England, og et firma som heter PYE. PYE har jo eksistert i mange år, og har produsert både sivile som militære radioer og annet kommunikasjonsutstyr. I fjor fikk jeg inn en kommunikasjonsmottaker fra 50-tallet som en gang ble kjøpt av en ung sjømann for å ha om bord i båten han jobbet på. Dette var faktisk en av de få radioer han hadde prøvet om bord som tok inn norske sendinger på kortbølgen omtrent over alt i verden han befant seg. Men på sine eldre dager var det ikke så mye liv lenger i denne radioen, så derfor kom den til radiodoktor'n.

Pye Cambridge England.

Radioen har 7 kortbølgebånd og dekker kortbølgen opp til 13 meter-båndet, samt at den har lang- og mellombølge også. Etter en nærmere kontroll av pasienten, ble det byttet et hf rør og noen kondensatorer, trimmet mf-ene, og dermed ble det liv, rai rai.

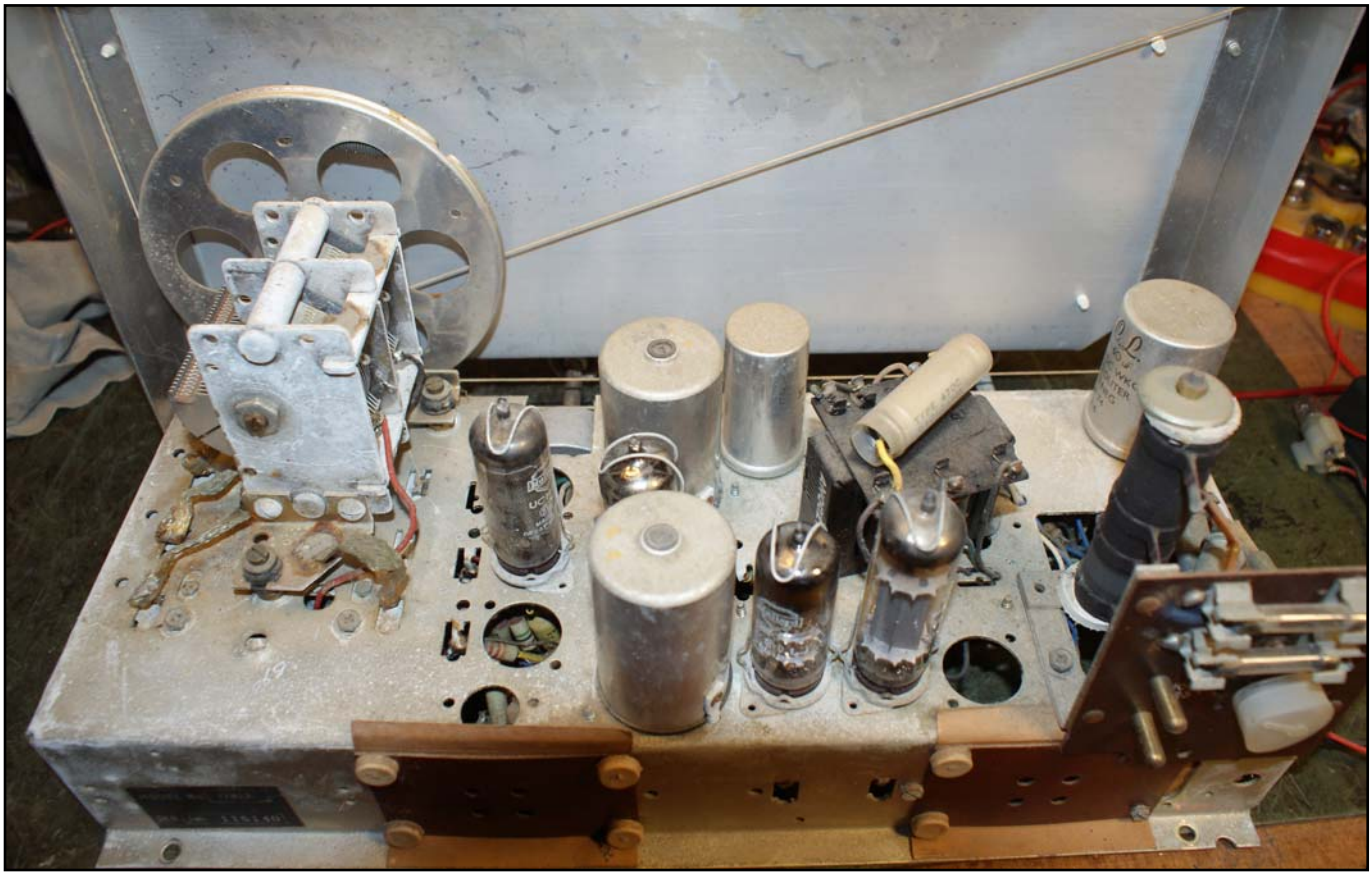

Sett bakfra ser den ganske tradisjonell ut.

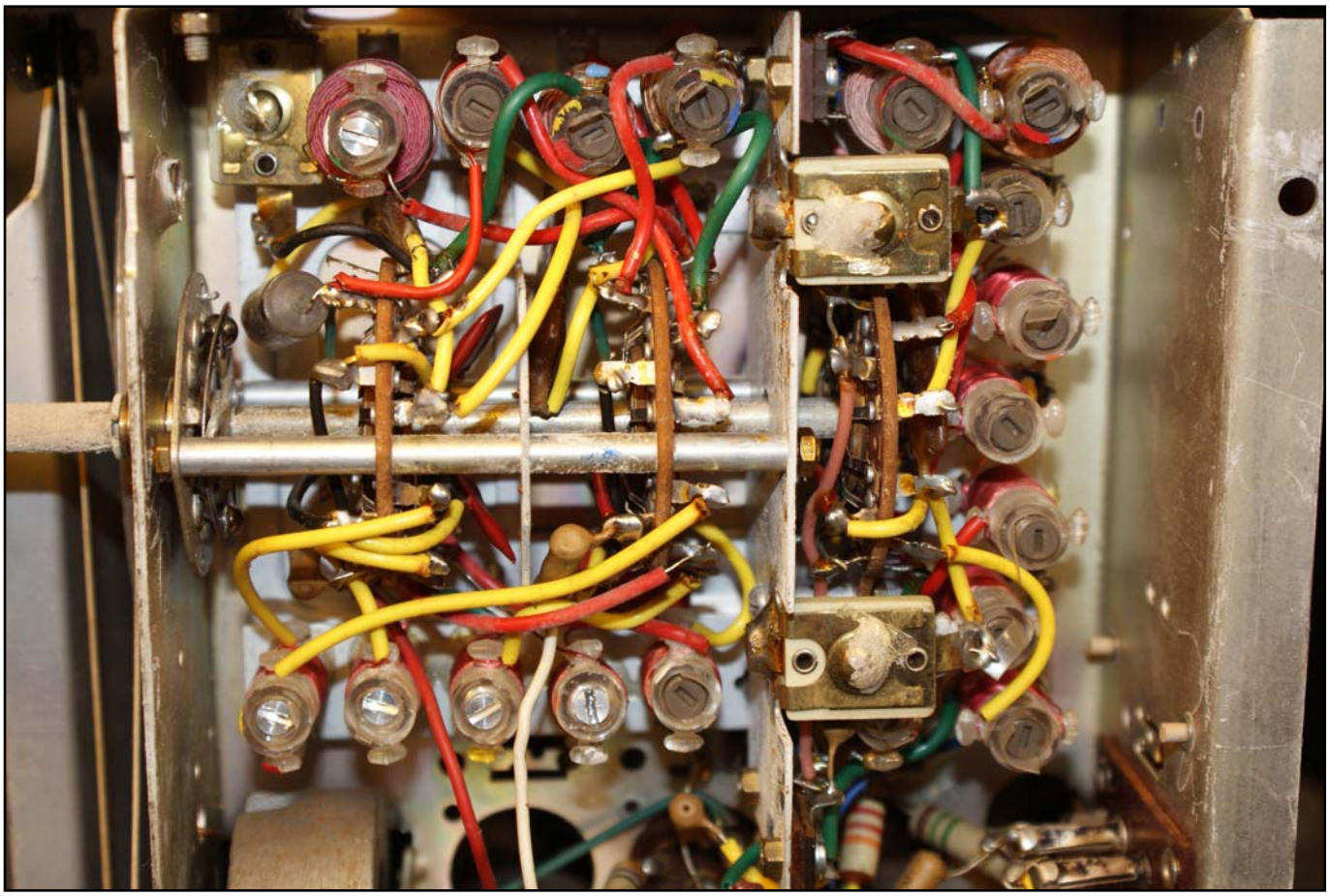

Nærbilde av spolesentralen, om vi kan kalle den det. Men den virker bra, og det er det viktigste.

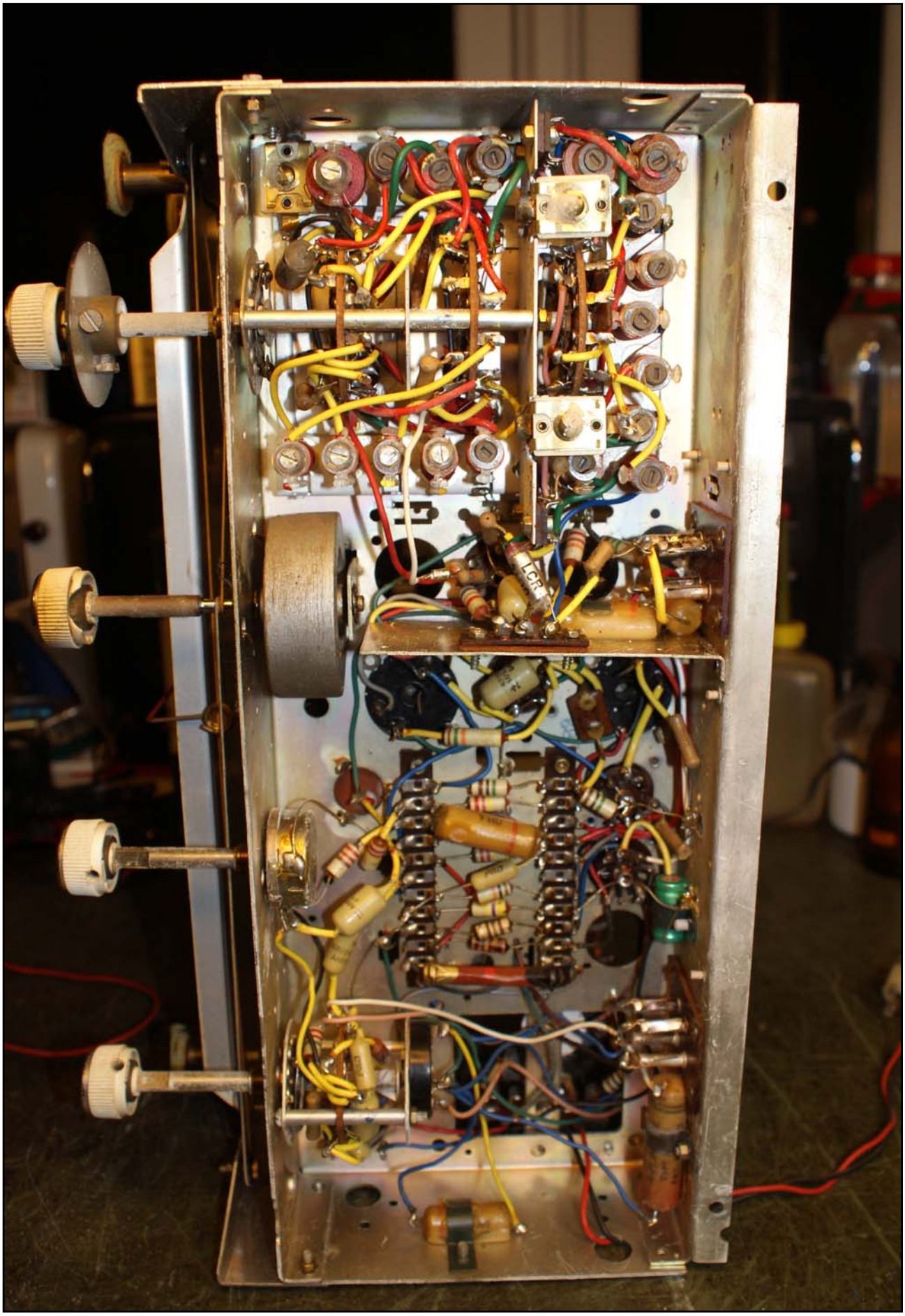

Sett fra undersiden, så ser vi med et trenet øye, at dette er et klart engelsk produkt, kråkereir, som alltid på produktene fra denne øya.

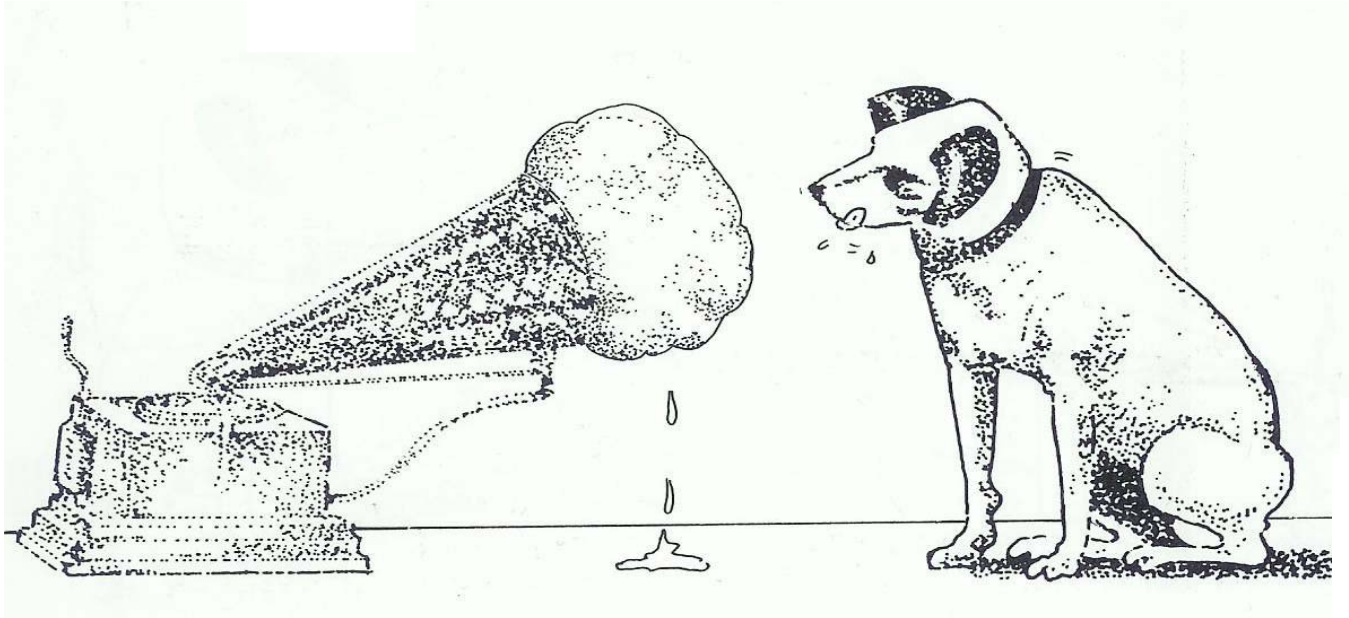

Jada Nipper, du **skal** få iskrem 17. mai. Det er tydelig at vår venn sikler etter noe godt, og det gjør vel mange av oss andre også. Jeg tilbrakte fredag kveld og hele lørdag som selger på Ekeberg-markedet, (ingen radioer, mest verktøy og dippedutter), men jeg kunne ikke unngå å se flere av våre medlemmer der som fløy fram og tilbake, opp og ned langs bordene som noen hara-bikkjer på jakt etter noe godt. Jakta startet tidlig på fredagskvelden, for da jeg endelig i halv syv-tiden fikk kjøre inn porten, så jeg allerede en del av disse jegerene på vei ut av porten med armene fulle av radioer. Så jeg tror at når markedet sluttet klokken 16 på lørdag og jakten var over, var det noen som sov godt om natten i visshet om at det var atter en vellykket jakt som var over. Velbekomme. For min egen del, orker jeg ikke lenger å være jeger, jeg har i grunnen fått fatt i alt jeg har ønsket meg opp gjennom årene av radiohistoriske godbiter, og blir jeg lei av å ha hatt noe en stund, kommer det etter hvert på auksjonene.

Så, et lite radioteknisk tips; Hvem har ikke reparert en radio eller rørforsterker med en ”inkontinent” koplingskonden-sator mellom forforsterker-rørets anode og utgangs-rørets styregitter? Jeg har gjort det til en fast vane når jeg reparerer noe med rør i, at jeg måler spenningen på rørenes styregitter, (G 1), nivået der skal alltid være negativt, fra 0 v og til et par minus volt målt mot jord, for at forsterkningen skal høres bra ut. Her en dag fikk jeg inn en innmat fra et Klaveness Clipper super kabinett, en Vega Clipper Super 1004 GF. Da jeg skulle måle gitterfor-spenningen på utgangsrørene, 2 x EL 84, var den negativ med ca 0,5-1,5 volt. Det er sjelden gitterforspenningen ser så fin ut, og gjengivelsen var HI-FI. Etter å ha sett på koplings-kondensatorene skjønte jeg hvorfor, gode gamle Anton Klaveness hadde skjønt det. Det var nemlig keramiske rørkondensatorer på 10 nF hver som satt der. Jeg har til dags dato ikke vært borti en eneste keramisk kondensator med lekkasje! God Sommer.

Kaye Weedon

Av Hans Jørgen Weedon, medl. nr. 1146

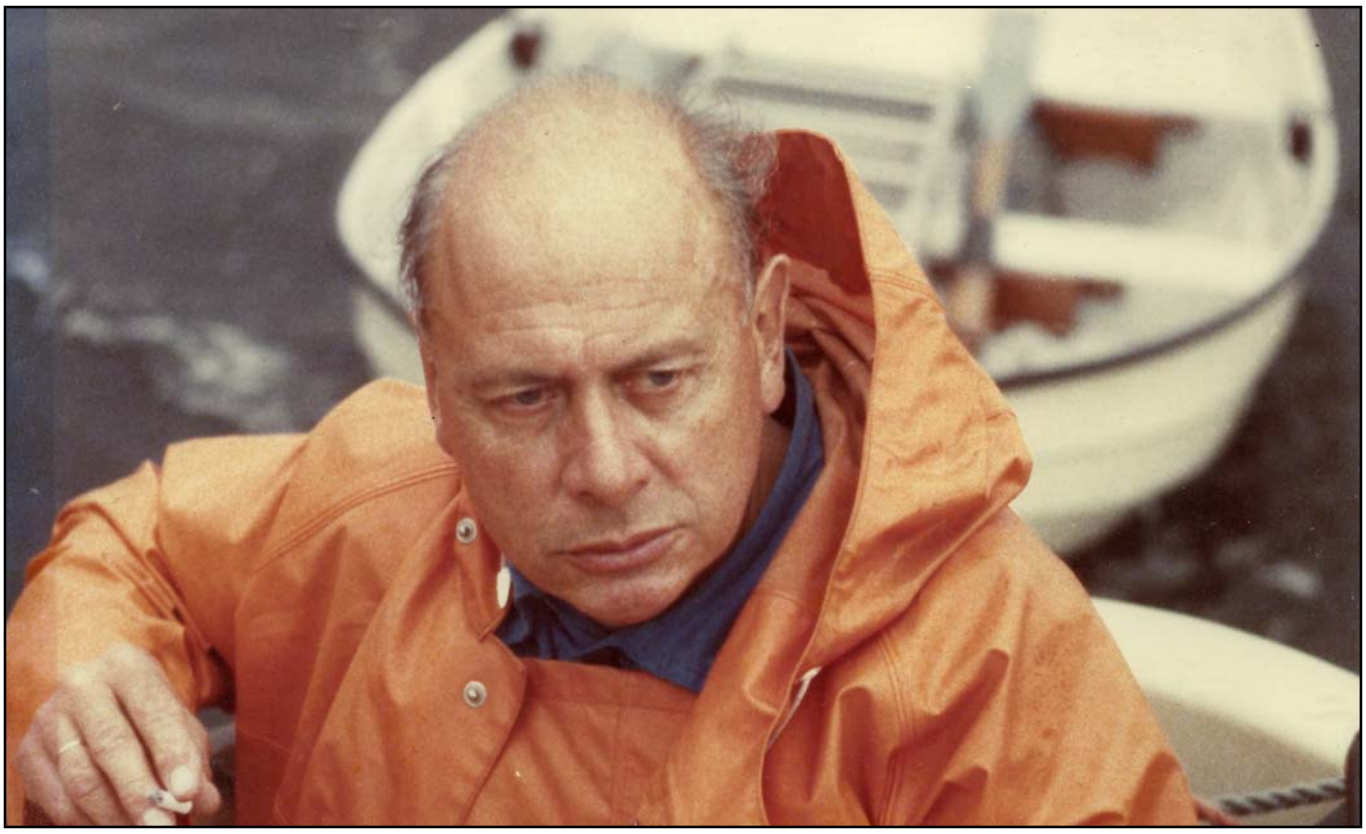

Jeg tenkte det ville være gøy å skrive et innlegg om min Far: Kaye Weedon. For mange medlemmer av NRHF var han nok en Oldefar og en uoppnåelig modell som ingen kunne nå. Jeg og mine venner kalte ham ganske enkelt KASAVA. KASAVA var en forkortelse for Kan Alt Ser Alt og Vet Alt. Det var veldig vanskelig å sette Far fast i noe som helst teknisk.

Hvis det var noe som berørte mer menneskelige spørsmål så var han vanligvis stum, det eneste som han drev med var tekniske saker.

Fars foreldre var delvis Norske og delvis Engelske. Moren var Norsk og faren var Engelsk. Han vokste opp i et to-språklig hjem. Han snakket Engelsk med faren (Pappa) og Norsk med moren. Far var derfor tospråklig helt fra starten.

Far var født i 1907 den 23. april. 23. april er St. Georgs dagen i den Engelske kalenderen, derfor ble Far døpt Kaye Eystein St George Weedon. Han brukte aldri hele navnet det var bare min mor og den nærmeste familien som viste hva han het. Jeg fant en Bibel i bokhyllen, den hadde hele navnet hans gravert i gull. Han likte ikke det og denne Bibelen forsvant like etterpå.

Far var veldig ureligiøs, nesten antireligiøs. Han innrømmet at grunnen var at da han var 6 år gammel ønsket han seg en liten elefant til bursdagen, og fordi han ikke fikk noen elefant, så forklarte presten at det var fordi han ikke hadde ønsket hardt nok. Far hadde bedt og ønsket så hardt og inderlig at hvis ikke det var godt nok, så var det ikke noe vits i region i det hele tatt. Resultatet var at han ikke lenger trodde på

Gud eller noen annen form for region, helt logisk var han.

Far hadde en yngre bror Harald. De to guttene var nok veldig vanskelige å ha med å gjøre. De var intelligente og oppfinnsomme, og de hadde foreldre som nok ikke skjønte mye teknologi. Dette førte til at guttungene Weedon fant opp den ene djevelstreken etter den andre.

Far fortalte meg en gang, i 1944 tror jeg, mens vi besøkte en av broene på Bestum som ble gjennom-pepret av splinter fra skips-eksplosjonen i Oslo havn. Mens vi gikk over broen og siktet gjennom hullene i broen tilbake til der skipet hadde eksploderte fortalte han om to gutter som bodde i Parkveien 21 i Oslo.

Disse to guttene (Kaye og Harald) hadde laget en gass generator av svoveljern og saltsyre (dette produserer svovelvannstoff, en gass som er både giftig og lukter sterkt av rottne egg) som de hadde plassert i fyrrommet i gåren. Guttene hadde stått opp tidlig den dagen og hadde bundet alle inngangsdørene til leilighetene i bygningen sammen med tau så ingen kunne komme ut i en fei. Dørene var rett overfor hverandre i gangen og åpnet innover i den bygningen. Deretter satte de to guttene gass generatoren inn i fyrrommet og gikk på skolen.

Da de to Weedon guttene kom hjem fra skolen var det ambulanse og politi i bygningen. Folk var blitt syke og var sent på hospitalet fordi lukten i bygningen var het utålelig. Politiet fant aldri ut hva grunnen til lukta var, men Kaye og Harald hentet flasken med syren nede i fyrrommet og snakket aldri mer om det. De to guttene var vel 10 og 12 da dette hendte.

Far ble veldig interessert i Radio, Radio var helt nytt og veldig spennende. Broren Harald var mer interessert i kjemi og fysikk enn Far. I et engelsk tidsskrift som Far leste om Radio fant han en konstruksjons konkurranse hvor den som kunne konstruere det minste krystall apparatet ville vinne. Far hadde en liten sølv eske som ikke var større enn 1*1*2cm. I denne esken bygde han et lite krystall apparat. Det virket nesten ikke, så han sendte ikke apparatet inn, men jeg fant det i roteskuffen i stuen 25 år senere.

Apparatet virket ikke fordi den lille sølv boksen skjermet alt. Da jeg tok apparatet ut av boksen virket det fint. Far visste det, men hadde ikke skjønt hvorfor i 1920. Hvor det ble av dette apparatet vet ingen, men jeg brukte det vel til et eller annet, noe som Far alltid var sur for.

Far var veldig flink til å reparere saker og ting, han fortalte flere ganger om en klarinett som en av vennene hans hadde. Denne klarinetten brakk og Far reparerte den veldig pent. Han hadde borret noen små hull og satt inn pinner og lim. Faren til gutten med klarinetten var medlem av en komité som utdelte Ørsted medaljen. Ørsted medaljen får man ved å gjøre viktige ting i magnetisme. Far fikk Ørsted medaljen i 1915 for reparasjon av en klarinett. Den var han veldig stolt av, medaljen var helt ekte med Fars navn gravert inn og alt.

Etter gymnaset ved Frogner skole i Oslo studerte Far ved Høyskolen i Trondheim (NTH). Der var han ganske aktiv i elektroakustikk. Han var samtidig med Vebjørn Tandberg. Tandberg var et par år eldre.

Det første han konstruerte var et foldet eksponential horn. Hornet som var omtrent 1.25 meter høyt og 75*75cm rundt, og det stod i garasjen i mange år og ble brukt til alt mulig rart. Blant annet rigget vi opp en følsom kullmikrofon i inngangen til eksponential hornet. Da kunne vi høre hva folk sa mens de satt på verandaen ½ km borte. Dette var gøy men Far ble litt sint fordi folk fortjente sitt privatliv. Han syntes det var mye bedre å lytte på hakkespetten i eika i hagen.

Mens Far var på NTH konstruerte han en veldig fin høyttaler som ble demonstrert mange år senere. Han hadde også bygget en kraftig utgangsforsterker som brukte to PX25 trioder i mottakt. Han fikk vikle-verkstedet på NTH til å vikle en 60Watt utgangstransformator. Denne var for sin tid en høyst uvanlig transformator. Den var viklet i lag for å øke frekvensgangen. Denne utgangtransformatoren var veldig god, jeg brukte den til det ene prosjektet etter det andre, blant annet i en kopi av den forsterkeren med PX25 i mottakt som Far engang hadde tenkt å bygge.

Far hadde hørt om en ny forsterker type som anvendte negativ tilbake kobling, denne kretsen hadde han lest om i Bell Telephone Laboratories Technical Journals, et grått hefte han abonnerte på i alle år.

Det man gjorde var å tilbake koble litt av utgangspenningen i mottakt til inngangs kretsen slik at forvrengning og støy som oppstod i forsterkeren ble minimalisert i utgangen. Dette var en så banebrytende forsterkerteknikk at Far ville bruke dette i hovedoppgaven sin ved NTH. Han presenterte ideen til professor Holtsmark, som nedslo ideen. Holtsmark's kommentar var: «Nei Weedon nu har De funnet opp en forsterker som bruker flere rør med mindre forsterkning. Det verden trenger er en forsterker som bruker færre rør med mer forsterkning. Deres forslag er forkastet»

Da jeg senere i gymnaset bygde denne forsterkeren med PX25 og den gamle utgangstransformatoren, fikk jeg en forsterker som leverte 25W i utgangen før toppene ble klippet. Jeg har alltid innbilt meg at hvis Far hadde fått lov til å bygge og beskrive denne forsterkeren ved NTH ville vi hatt «The Weedon Amplifier» istedenfor «The Williamson Amplifier» i HiFi arenaen.

Etter NTH fikk Far jobb på Jan Wessel's radiofabrikk, det gikk en stund, men han sluttet der fort, jeg tror det var fordi Jan Wessel var tre- eller firmenning av Far og det gikk nok ikke bra. Senere fikk han jobb på Salve Staubo's radiofabrikk. Der gikk det bedre fordi han fikk jobbe uten lønn slik at han kunne få erfaring for senere jobber. For å tjene penger arrangerte Far seg et agentur for salg av RCA Radioer i Norge. I en RCA-reklame i norske aviser oppfant han ordet «trolløye» for «Magic eye». Trolløye er derfor et av Kaye Weedon's innlegg i radioterminologien i Norge.

Dette RCA agenturet tok han med seg til J L Nerlien's Røntgen avdeling da han fikk betalt jobb der. Dette varte noen år, men han mistet agenturet da han beviste at en rekke patenter som RCA hadde tatt ut var ugyldige i Europa fordi teknikken hadde blitt beskrevet og brukt i Radio apparater solgt av AGA Baltic i flere år. Dette likte ikke RCA og Nerlien og Far mistet agenturet.

Mens Far var hos Salve Staubo, gjorde han en oppfinnelse til. Når man trimmer en radiomottaker avstemmer man spoler og kondensatorer til maksimum. Dette syntes Far var dumt. Maksimum er dårlig definert, så Far konstruerte en signalgenerator som skiftet frekvens frem og tilbake nær maksimalen. Han regnet ut at hvis frekvens skiftet var lik -3dB bånd bredden på den avstemte kretsen så var følsomheten best. Avstemningen besto av å avstemme kretsene slik at måle instrumentet stod stille og ikke oscillerte frem og tilbake i takt med frekvens modulasjonen.

Denne signalgeneratoren viste han til Salve Staubo, som ikke likte ideen i det hele tatt. Den gamle metoden virket mer enn godt nok, syntes han. Selv om Far kunne demonstrere at mellomfrekvens transformatorer kunne justeres mye raskere med hans metode, så gikk de andre ingeniørene til sjefen og klaget fordi Kaye Weedon ødela akkorden. Denne avstemnings-oscillatoren fant jeg på loftet og Far fortalte meg historien. Far likte ikke snakke om mellomkrigstiden fordi det tydeligvis var mange nederlag.

Et av nederlagene som Far fortalte meg om var grunnen til at Nerlien's Røntgen mistet agenturet med Maclett Laboratories i USA. Dette firmaet produserte Røntgen apparatur i USA, de var en av de største på markedet. Nerlien hadde agenturet. Far var apparat installatør av Røntgen apparater i Oslo og omegn. Far var vellest og forstod strålefare. Ved installasjon av et nytt Røntgen apparat i et hospital foreleste Far om hvor farlig røntgenstråling kunne være hvis man ikke var forsiktige. Machlett ble var at en av deres installatører advarte om strålings fare med Røntgen apparater. Dette måtte stoppes øyeblikkelig.

Norge er ett av de første land i verden som innførte strenge regler om Røntgen stråling. Machlett insisterte at det var Far's skyld og brøt agenturet med Nerlien's Røntgen.

Far sa flere ganger at han var stolt av at Norge hadde en av første lovene om strålingsfare i verden. Hvorvidt han hadde noe med det å gjøre vil vi aldri vite, men Far trodde alltid at han hadde vært medvirkende i saken.

Mens Far hadde agenturet for RCA mottagerne ville Norsk Elektrisk Materiell Kontroll (NEMKO) ha et apparat til inspeksjon. Han sendte inn en flott Radiogrammofon. Etter omtrent en måned kom Radiogrammofonen tilbake som et fullstendig vrak. All fineren hadde gått opp i limingen, NEMKO ba om unnskyldning, de hadde ved en feil utsatt apparatet for 100% fuktighet over en ukeslutt. Da de kom tilbake på Mandagen hadde apparatet fullstendig oppløst seg i limet, men Radioen virket fremdeles. Den blev godkjent for salg i Norge.

Norsk Elektrisk Materiell Kontroll (NEMKO) ble gode venner med Far etter denne Radio fiaskoen, vi hadde til og med et måleinstrument på loftet en stund. Dette instrumentet skrev ned hva som hente med lynnedslag og slikt. En gang slo lynet ned i en høyspenningsstolpe i haven, alt elektrisk materiell i huset ble ødelagt, unntagen mine greier. Mine apparater var aldri tilkoblet nettet om natten. Brannfaren var grunnen. Måleapparatet på loftet viste mer enn 16 000V. Jeg tror at det er en av grunnene at Nordens spesifikasjoner for lynnedslag er 8 000V mens resten av Europa har bare 4 000 Volt. Far var bestandig veldig interessert i slike spesifikasjoner.

Far fant en snekker som limte radio-grammofonen sammen, men den blev ikke fin nok for salg, så Far brakte den hjem. Vi hadde også en veldig fin RCA modell 143.

Far hadde som radioreparatør en forholdsvis stor rør samling. Da Krigen kom og alle måtte innlevere Radioer og radiodeler, tok Far en spiker og punkterte alle stålrørene. Tyskerne ville ikke ha dem. Han innleverte både 143eren og den store radiogrammofonen. Jeg var for liten til å huske noe om dette, men jeg fant masse stålradiorør med hull i på loftet. Både radio grammofonen og 143eren kom tilbake etter frigjøringen. Det husker jeg godt. Radiogrammofonen var veldig gøyal. Den kunne spille inn på aluminium plater. Det var mye støy og ulyder, så mor insisterte at radiogrammofonen var for stor for stuen. Den forsvant fort.

Far hadde solgt en hel del RCA radioer før Krigen og før de ble returnert efter krigen hadde Far skrevet til alle kundene sine at han ville gjennomgå apparatet før det ble tatt i daglig bruk, som gratis servise. Far fikk allikevel en eller annen form for betaling. Vi hadde jo rasjonering en stund etter Krigen, men vi levde forholdsvis bra fordi vi fikk litt her og der for Fars radioreparasjon.

Før krigen hadde Far en motorbåt, en liten seilbåt og en svær motorsykkel, om kvelden lyttet han på kortbølgen. Vi hadde en RCA Spider-Web kortbølge antenne hengende mellom trærne i haven under hele krigen. Denne antennen brukte jeg ofte, den var veldig god. Antennen hadde en lang «Twin Lead» antennekabel. Det var en antennetransformator bak radioen. Spesifikasjonen for antennen stipulerte en maksimal lengde på antenne kabelen på 30 fot, vi hadde minst 40 meter kabel. Det var helt OK sa far.

Da vi fikk RCA-143ern tilbake i 1945, moderniserte Far lokal oscillatoren og blandertrinnet i radioen. Dette var noe han hadde drømt om i over 3 år. Han oppdaget ut at det Europeiske blanderrøret ECH21 var mye bedre enn det originale 6A7. Det originale blandertrinnet var ikke noe tess på kortbølgen. Jeg husker som guttunge piping og rare lyder fra radioen mens Far ombygde forsatsen. Dette var spennende syntes jeg.

Etter krigen var det mye som hendte, Far var veldig opptatt med sine nybygde kameraer. I 1936 fikk Far en Leica M3 av sin bror Harald. Dette Leicakameraet blev Fars konstante kompanjong. Han brukte film som var utgått. J L Nerlien's foto-grafiske avdeling solgte Kodak film og kunne ikke selge utgått film. Utgått film havnet på Ramstad, hos oss. Vi hadde mer film enn noen kunne ønske. Far blev veldig flink fotograf og tok bilder av nesten alt.

Før Krigen skrev Far en artikkel om anti-refleks behandling av linser og optiske flater. Der påviste han at antirefleks behandling av glassflater var analogt med en ¼ bølge impedans tilpassnings-transformator. Ved antirefleksbehandlingen deponerer man et ¼ bølgelengde tykt lag av et materiale som har kvadratroten av glassets brytnings indeks. Dette er jo nøyaktig det samme man gjør ved impedanstilpassing av antenner. Leitz i Tyskland ble så imponert over denne forklaringen at de anti-refleks behandlet flere av Fars objektiver, gratis.

Da jeg tok Fars gamle Leica til prisevaluering for noen år siden ble spesialisten forbauset over at Summitar objektivet var anti-refleks behandlet. Han viste ikke at Leitz behandlet glass-overflater så tidlig som 1935.

Far ble fort kjent som en dyktig fotograf med teknisk utdannelse. Etter denne anti-refleks artikkelen som ble oversatt til både Fransk, Tysk og Engelsk, fikk han ofte spørsmål om optiske problemer. Dette var det Far likte best, han elsket å gi råd. En dag fikk han brev fra Carl Størmer på Nordlys Observatoriet i Tromsø. Han ville ha et kamera som kunne ta bilder av hele natthimmelen på et bilde. Dette var for nordlys forskning. Problemet var at linser som hadde stor nok åpnings vinkel ikke hadde noen særlig stor lysstyrke.

Far eksperimenterte med det ene og det andre og kom frem til en elegant løsning. Han fikk tak i en stor glasskule med omtrent ½ meter diameter. Denne glass kulen var egentlig laget til å sette i toppen av en flaggstang. Glasskulen hadde et speil belegg og var brukelig som et eksperiment. Han brukte Leicaen og justerte avstanden slik at glasskulen fylte billedet på filmen. Kulen sto under kameraet som tok billeder nedover. Glasskulen sto på bakken. Kulen reflekterte hele himmelen på filmen med 1,2 lysstyrken til Summitar linsen. Det eneste som skygget himmelen var beina på stativet og kameraet. Jeg vet ikke om denne metoden ble brukt ved Nord-lys Observatoriet, men hvis de brukte den så var det Fars metode.

Under krigen bygde Far et spesielt kamera for å ta bilder av mynter og andre små ting. Kameraet hadde lys i en ring og kunne ta klare bilder av relieff som ingen kunne se uten dette spesielle kameraet. Like etter krigen, eller kanskje under Krigen fikk Far tak i et Kodak Aero Ektar objektiv som ble bygget inn i en kameraboks som kunne ta nærbilder av folk på lang avstand. Dette kameraet var akkurat ferdig da Hm. Kronprins Olav sto på slottsbalkongen 17de Mai 1945. Far fikk tillatelse til å ta billeder av slottsbalkongen. Kameraet var satt opp rett foran den store Carl-Johan statuen på slottsplassen.

I Maidagene 45-boken er flere av de bildene som er tilegnet NTB og forskjellige Oslo aviser egentlig tatt av Far. Da boken ble skrevet, kunne Far ikke finne negativene, og kunne derfor ikke bevise at han hadde tatt bildene med det nybygde kameraet sitt. Jeg var 7 år gammel og jeg husker noe av alt dette. Jeg var der, jeg var der.

Etter Krigen ble Far veldig interessert i elektronisk overføring av kart og billeder. Han solgte billedtelegrafer til Norske aviser og satte opp karttelegrafer på Norske flystasjoner for Luftvåpenet. Han solgte 37 klisjémaskiner til Norske aviser over hele landet.

En av de morsomste historiene jeg kan huske fra barndommen var et Aschehougs leksikon om teknikk og vitenskap for ungdom. Jeg fikk dette leksikonet til jul et år. Far synte dette var en flott bok, men den var full av misforståelser og feil. Han satte seg ned og skrev et flere hundre siders brev med korreksjon av leksikonet mitt. Han sendte inn dette manuskriptet og ventet på svar. Intet svar kom og han reiste inn til Oslo for å sjekke.

Han kom hjem, fra seg av sinne. De ytterst tåpelige redaktørene hos Aschehoug ignorerte ham og sa at hvis han ikke likte leksikonet skulle han få pengene tilbake. Det var slett ikke penger han ville ha. Han ville at det neste opplegget skulle bli korrigert og hans navn skulle bli nevnt. Det han ville ha mest var anerkjennelse og ros. Det verste en kunne gjøre mot Far var ignorere ham.

Far begynte en intens brevskrivning under Krigen. Han skrev til alle som ville skrive tilbake. En av pennevennene hans var Harold Edgerton ved MIT i Cambridge Massachusetts. Edgerton hadde oppfunnet den elektroniske Xenon flashen.

Far ble veldig interessert i hurtig «flash» belysning. Han hadde brukt forskjellige PhotoFlash pærer, men de var ikke særlig hurtige for de bare antente et magnesium folie i en oksygen atmosfære. Det var ikke fort nok for Far. Han konstruerte et gnistgap som antente et neon lys. Det virket mye bedre. En dag kom han hjem med et Elektronisk flashapparat. Der var det masser av lys. Dette flash apparatet var laget av EG&G i Cambridge Massachusetts. Jeg tror det var en gave fra Dr. Edgerton.

Mens Far drev med flash og slikt hadde han den ideen at fordi den elektriske utladninger i en gass var et ulineært fenomen, så kunne ikke utladningen beregnes med vanlige formler. Han insisterte at hvis en elektronisk datamaskin hadde en tabell som viste sammenhengen mellom strømmen og spenningen i flash lampen, så kunne utladningen beregnes. Far søkte Norsk Regnesentral for et stipendium for å beregne utladning av en gassutladning i en flashlampe. Han fikk 5 000 kroner og de beregnet utladningen for ham. Han skulle egentlig ha skrevet en avhandlings artikkel om dette, men det ble det ikke noe av.

Vi kan derfor si at han var tidlig ute med det vi i dag kaller «Computer simulering»

Far var ofte teknologisk forutseende. Det var vel omtrent i 1958 at han arrangerte et kåseri om de neste teknologiske utviklinger i miniatyrisering av elektroniske kretsløp. En av hans pennevenner var utviklings ingeniør hos Texas Instruments. Far fikk overtalt den Norske Ingeniørforeningen (NIF) i Oslo til å invitere denne topp-ingeniøren for å gi et foredrag om de nyeste utviklinger hos TI. Det ville både NIF og ingeniøren gjerne.

Foredraget var aldeles fantastisk syntes jeg, Jeg ble med Far på foreningen i Ingeniørenes Hus. Han fremla fremtids-planer hvor en hel Elektronisk Data Maskin kunne bygges komplett i en kubus på 20x20x20 cm. Et av problemene var å bli kvitt all varmen. Den løsningen kom fort. Vi hørte senere at denne sjefsingeniøren hadde fått litt skrape hos TI fordi han hadde gitt bort for mange TI's interne hem-meligheter.

Far var også en av de første i Norge som lagde trykte kretser.. FFI (Forsvarets Forsknings Institutt) hadde utviklet en anti-ubåt rakett som kaltes Terne. Denne raketten hadde mye elektronikk, og FFI hadde bestemt seg for at alt skulle legges ut i trykte kretser. Far arrangerte flere kurs om utlegging av kretser og etsning av kretsløp med Kodak Fotoresist. Far og J L Nerlien hadde Kodak agentur på fotoresist.

Far skrev brev til alle. En av pennevennene hans var Alan Douglas som bodde på Cape-Cod i Massachusetts. Alan Douglas er en av de best anerkjente Radio historikere i verden. Far skrev til Alan i årevis. Det vet jeg, fordi Alan hadde ikke mye penger og jeg ble bedt om å sende Alan Douglas penger for tjenester og frankering av og til. Jeg hadde flyttet til Massachusetts da dette hendte omtrent ca. 1970.

Far kom til USA på besøk flere ganger. En gang kom han som invitert gjest av Arthur D Little (ADL), et stort konsulent firma i Cambridge Massachusetts. Far hadde studert og skrevet litt om fiberoptikk. ADL hadde arrangert et spesielt møte av Ingeniører og andre vitenskaps menn på østkysten av USA. Det var vel omtrent 250 medlemmer til stede med applaus og det hele. Jeg var veldig stolt av Far da. Det ble et veldig flott kåseri.

Dagen etter kåseriet reiste Far og jeg til Cape-Cod for å besøke Alan Douglas. Det var veldig gøy, Alan hadde en fantastisk samling av Radioer og andre elektriske saker fra 1910-1930.

En dag i ca. 1978, tror jeg, fikk jeg en telefon fra en av topp sjefene i ARRL (American Relay Radio League) Han fortalte meg at jeg måtte få Far til å komme på besøk til USA. ARRL ville betale flybilletten. Far skulle få årets pris for det viktigste innlegget i Radiohistorie i de siste 3 år. Jeg hadde ingen anelse hva det var. Han hadde ikke skrevet meg noe om dette. Det var nok Alan Douglas som hadde nominert ham for årets prisutdeling. Dette skulle skje i Canandaigua i delstaten New-York. Jeg overtalte Far til å komme på besøk. Han sa at han egentlig ikke hadde tid til slikt, mens siden jeg insisterte så kom han.

Det første Far ville da han kom, var å besøke noen brevvenner ved American Optics. De laget fiberoptikk for NASA og var veldig viktige i optikk. Vi besøkte laboratoriene og reiste tilbake til Salem MA hvor jeg bor nå. Deretter var det å insistere at vi skulle reise til Canandaigua, men hvorfor i allverden skulle vi dit? Det var jo nesten ute i villmarka. Alan Douglas kom til hjelp og ringte Far og insisterte at han burde komme til Canandaigua, så vi reiste.

Vi innlosjerte oss på et lite hotell. Det var et stort ARRL møte i byen og vi gikk å så på alt det morsomme radiomateriellet der. Men det som imponerte Far mest var dog et stort mat og frukt marked i byen. Det var åpent kl. 3 om natten med den mest fantastiske friskfrukt utstillingen han noen gang hadde sett. Han var mindre imponert over alt radiomateriellet som var utstilt ved ARRL sammenkomsten.

Neste dag gikk vi på flere forelesninger om tidlig radio, det var morsomt, folk snakket om gnist sendere og demonstrerte et par ulovlige sendere. Men da kvelden kom ble det insistert at Far måtte gå på et bestemt møte. Det gjorde vi og det ble annonsert at Kaye Weedon fra Norge var tilstede, og han skulle hyllest for den innsatsen han hadde gjort da han hadde beskrevet «The deGroot Antenna in Java» Gruppen bestod av noen som viste om denne antennen, men de fleste hadde aldri hadde hørt om den i det hele tatt, så. Far ble bedt om å fortelle om dette.

Arrangørene hadde laget lysbilder fra Fars

artikler om saken og de ble vist. Far sto opp og holt et flott foredrag om sine oppdagelser om denne radiohistoriske antennen på Java. Han fikk flott applaus og ble utlevert en nydelig plakett som takk for oppdagelsene.

Det Far hadde oppdaget og skrevet om var at deGroot hadde bygd større og større antenner og sendere på Java, men han ble aldri hørt i Holland. Holland ville så gjerne etablere trådløst samband mellom hjemmelandet og Java, som var en Hollandsk koloni i Indonesia.

De hadde i full Hollandsk tradisjon satt opp tidspunkt for lytting og sending, men det ble aldri noen kontakt. Det Far hadde oppdaget var at Hollenderne hadde glemt å ta hensyn til den geografiske tidssonen. Når det var natt på Java var det dag i Holland og vise versa. Det var den viktigste grunnen at de ikke hørte hverandre. De lyttet og sendte på forskjellige tider. Denne oppdagelsen fikk Far prisen for, det var moro det. Den Hollandske regjeringen var litt flau over å ha brukt så mye penger på en stor misforståelse.

Så lenge Far levde arbeidet han intenst med oversettelse av mest Engelske tekniske uttrykk til Norsk. Det første var tilbakekobling istedenfor «feedback», deretter medkobling og ikke «feed forward» den siste slo ikke an. Så var det trolløye istedenfor «Magic Eye» Hver ensete gang han så et Engelsk lånord i Teknisk Ukeblad eller avisen skrev han inn og minnet folk om det gode Norske ordet som han og andre hadde laget allerede. Han hadde god rett til det fordi han jo hersket mange språk og kunne oversett riktig. Listen blir for lang til å skrives her, samt jeg vet ikke hvilke ord var Fars og hvilke var andres. Far var alltid like hyppig uansett hvem som var opphavsmannen.

Fin tilvekst til min N. Jacobsen-samling

Av Magne Lein, medl. nr. 5

På siste auksjon i foreningen fikk jeg tilslaget på et nokså medtatt telegrafiapparat. Vippearmen manglet, blekkputevalsen og skrivehjulvalsen manglet, likeså den nokså intrikate mekanismen for høyderegulering av magneten og søylen med innebygd fjærstramming for vippearmen. De to magnetene lå løse; det så ut som et vrak. Men auksjonarius fristet med skilting som fortalte at dette var et elektromekanisk produkt laget av pionérbedriften N. Jacobsens Elektriske Verksted, Kristiania. Jaktinstinktet våknet.

Jeg så for meg en hylle med det medtatte telegrafvraket, plassert i godt selskap med andre Jacobsen-objekter i mitt eie, så som krystallappartet "Småen", en elektromotor for undervisningsbruk og et telegrafi-apparat og en morsenøkkel i miniutgave. Men så vokste ambisjonene, og jeg kontaktet min venn, den finmekaniske tryllekunstner Per Olav Korsmo ved UiO. Han fikk i oppdrag å lage ny vippearm, ny blekkputevalse og ny skrivehjulvalse. De øvrige komponentene plukket jeg fra et telegrafiapparat fra L.M. Ericsson i samme tidsperiode, stemplet NSB. Alle dimensjoner var enten hundre prosent eller på en tiendedels millimeter like. Bare i ett tilfelle måtte jeg bruke noen drag med smergelpapiret. Jeg kunne selvsagt også ha tatt vippearmen, blekk-putevalsen og skrivehjulvalsen fra L.M. Ericssson-apparatet. Men i og med at jeg i sin tid fikk det som gave fra vårt avdøde pionérmedlem Kaye Weedon, ville jeg beholde også dette apparatet med en viss aura i behold. Derfor lot jeg original-delene sitte, brukte dem bare som modell for Korsmo.

Bildene taler vel langt på vei for seg selv. På bildet av telegrafiapparatet kan man både se firmaskiltet på fotplaten i tre og skimte den graverte logoen i messingplaten på siden av selve apparatet. På bildet av de originale og nyproduserte komponentene ligger de tre nye t.h. Samlebildet på neste side viser alle de fem Jacobsen-produktene i artikkelforfatterens eie.

Til slutt kan nevnes at NRHF har en såkalt kohærer i miniutgave (også den til undervisningsformål). I min IT-historiebok fra 2000, "Fra tekstilvev til verdensvev", innleder jeg md å utrope denne kohæreren til Norges første IT-produkt. En kohærer er jo en primitiv detektor for elektromagnetiske bølger, radiobølger. I boken er den avbildet i neven til Hallo Hallo-redaktør Tore Moe. For over hundre år siden produserte med andre ord N.Jacobsen en rekke elektriske og elektromekaniske pionérprodukter som lå i den teknologiske frontlinjen i Europa.

Tidssignalet i NRK blir ikke sendt mer.

Av Erling Langemyr, medl. nr. 124

Søndag den 16. mai 2010 kl 08:00 norsk sommertid hørte jeg tidssignalet i NRK P1 for siste gang. Vanligvis gikk tidssignalet kl 13:00, men klokka var ikke nøyaktig 13.00. Forsinkelse på DAB og nettradio gjorde at signalet ikke kom presist. Tidssignalet over FM-radioen var korrekt, mens DAB-radioen hadde en forsinkelse på ett til to sekunder. Nettradioen kunne være opptil 30 sekunder forsinket. Dermed blir det slutt på å høre det fine signalet som jeg har stilt klokka mi etter i ca 60 år. Ingenting er som det var. Selv ikke tiden.

RADIOEN FRA FETTER LEIF.

Av Hallvard Grindlia nr. 590

Radionette Kompass

Det begynte med et besøk hos min radiofetter Leif (medl. nr. 1980). Han hadde fått tak i noen gamle radioer, deriblant en Radionette Kompass. Denne var fryktelig herpa under, sa han, med diverse ledninger og greier. Han hadde mistet lysten til å gjøre noe med den, og siden han var i et meget gavmildt humør den dagen så donerte han den til meg. Slikt sier en jo ikke nei til, så kompassen kom hjem.

Da den kom ut av kassa viste det seg at fetteren hadde rett, det så ikke bra ut under. Det var mikset og loddet, og ledninger og noen kondensatorer fortalte meg at han som hadde gjort dette hadde jobbet i Televerket. Slikt kjenner en gammel tekniker igjen.

Det var enklest å fjerne det grøvste, og heldigvis så var det meste av originale deler der, og jeg hadde skjema. Det satt en ”Rola” elektrodynamisk høyttaler i kassa, og membranen satt fast. Høyttaleren kom ut, og skrekk og gru, - spolen lå utenpå magneten og hylsa nedenfor spolen var krøllet delvis sammen. Høyttaleren ble demontert, og membranen hadde løsnet utvendig, så det ble tatt ut. Jeg fant en boks som passet nøyaktig inni spolen, den nedre hylsa ble rettet og fikk et tynt strøk med lakk for å holde fasongen. Spolen var svakt oval og ble rettet i skrustikka.

Sentreringshjulet foran i membranen var også deformert, det fikk litt lakk og ble satt i press. Da membranen ble satt på

plass igjen viste det seg at pappen hadde stått så lenge i feil stilling at spolen lå utenfor spalten. Den ble fuktet i ytterkant, og satt i press til den tørket.
Så var alt bra, og høyttaleren ble montert igjen.
Så kom turen til radioen. Jeg begynte med likeretteren. Det var et dobbeltrør, 506 hvor bare den ene delen var i bruk. Den gamle kondensatorblokka var ubrukelig, det var flere små 1-2 µf kondensatorer i den, så jeg satte inn noen større. Glødekretsen var OK, og utgangsrøret, 46 ble koblet. Med signal på styregittret så virket høyttaleren. Så neste rør, 6F5. Da kom grammofoninngangen. Til slutt, hf-røret, 6F5. Det funket ikke. Tilbakekoblingen var død, og alt. Da jeg sjekket koblingen hadde jeg ”glemt” forbindelsen fra hf-røret til neste rør. Da livnet den til, og det ble rene festkvelden etter mørkets frembrudd med mellombølgen.
Radioen har to egenheter, hvert bølgeområde har et høyt og et lavt nivå, slik at sterke stasjoner kan ”roes” litt ned, og når nettbryteren bak slåes av kortslutter den samtidig antenne og jord. – Det sies at dette var den første norske radio med navneskala.

Med kompass-hilsen medl. nr. 590 Hallvard Grindlia.

Chassiset tatt ut av kassa.

Leserinnlegg fra Rolf Otterbech, medl. nr. 152

Takk for hyggelig prat i går. (*om jordantenner, red bemerkning*)
Jeg kunne ikke dy meg, måtte gå ned i kjelleren og bære opp Huldra 4 innmat. Denne innmatens utmat står nå på min veranda, i tredje etg. i påvente av permanent samboerskap innendørs om plassen tilsiger det på et nåværende ikke definert tidspunkt, en gang i forhåpentligvis nær fremtid...
Jeg og Roar Nyheim (radioamatør, husker ikke kallesignal) kjøpte høsten 1986 et Huldra 4 skap på ca. Stovner. Roar bladde opp 400 spenn husker jeg. Det pussige var at undertegnede hadde vært hos samme mannen, Hansen husker jeg ett år tidligere og kjøpt en annen Huldra 4 i hjemmelaget pen kasse.
Hansen hadde også fått laget en pen og god høyttalerkasse, og fortalte den gangen jeg var der mye om hvor god denne radioen var fremfor Sølvsupere og andre. Særlig la han vekt på kortbølgen, hvor en kunne få inn Canada m. m.
Roar og jeg bar det bælete Huldra 4 skapet ned alle trappene og inn i bagasjerommet på min Volvo Amazon med to dører. Alle speidergutter har masse tau og greier, så vi fikk surra dama godt fast baki Amazonen før vi dro innom et annet sted og kjøpte en Huldra 9 og en Lenco L-75. Så dro vi innom en butikk og bunkra mat og øl, før ferden endte på min hybel i Maridalsvegen 323b (nå revet) tilhørende Nydalens Compagnie på Tåsen.
Vi bar de bælete lekene inn og benka oss til men dama ville ikke synge for oss dessverre. Ok, ut i Amazonen, å hente Huldra 9. Hun sang, vi strålte og spratt korker og var fornøyd med kveldens fangst.
Roar kom uken etter med pick-up og henta damene sine, og de havnet i Steinsåsen i Hole på Ringerike i foreldrenes kjellerstue.Roar bygde siden hus på Solighøgda, og Huldra 4 flyttet inn i det nye husets kjellerstue hvor det sto i flere år. Roars bedre halvdel syntes kanskje det ikke var plass til mer enn en sterk kvinne i huset, for dama (Huldra 4, altså) ble etter hvert forvist til en nonnetilværelse et lite pikeværelse på loftet, hvor det ikke var så stor sjanse for klåfingret herrebesøk. Skjebnen ville det slik at Roar og hans familie skulle flytte til Kina og være der i et par år eller så. Huset skulle leies ut og dama på kvisten måtte gjerne hentes av barnevernet (eller kanskje radiovernet). Undertegnede dro så innom Sollighøgna med en for anledningen lånt Mitsubishi L-300 varebil. Med bærehjelp ble damas bestanddeler først demontert og så båret ned tre etasjer for å bli kjørt til min leielighet på Haldenjordet på Hønefoss. Med enda mer bærehjelp ble dama båret opp
tre etasjer, inn i stua. Etter masse plundring husket jeg endelig at av-på knappen ikke skulle vris på, men trekkes ut. Da ble det lyd i dama. Etter en omgang med Zalo, vann, låsolje, 556 osv, ble dama riktig så representativ. Så ble hun ennå engang forvist til en nonnetilværelse denne gang i min kjellerbod i selskap med store deler av mitt harem (Huldra 8, 10, osv.). Men i går kveld ble hun igjen tatt inn i varmen. Hudra 4 innmaten står nå oppe på Huldra 2. Antenne ut av Huldra 2 og inn i Huldra 4, ledning fra Huldra 4 inn i Huldra 2s ekstra høyttaleruttak.
Srømknapp trekkes ut og dama hviner fornøyd. Så ventet jeg til værmeldingen går ut fra Vigra kringkaster på 630 KHz. Sjalter deretter over til langbølgen.Huldra 2 er totaloverhalt av Tor vd L og etterpå topp trimmet og har dritbra lyd. Men her på Huldra 4 er ikke lyden like god synes jeg. Men det første som slår meg er at jeg får inn mer og kraftigere på Huldra 4, i alle fall på langbølgen. Mellombølgen gir ikke et så

overbevisende inntrykk, men kortbølgen er jo formidabel. Det som ikke må glemmes er at ingen har trimmet og justert denne Huldra 4 på det noen kan huske. Kanskje det blir neste greie. Sveiper forsiktig omkring 153 KHz. Det er bare så vidt jeg greier å høre det, men det er altså den siste gjenværende Norske langbølgesender i Finnmark, Ingøy som taler til meg gjennom eteren her nede på Hønefoss, gjennom ca. 40 meter Claes Ohlsson-ledning lagt rett oppå snøen mellom blokkene der jeg bor.
Jabadabadoooo det er utrolig bra av en dame på nærmere 60 år. Fuck DAB ! ! !
Og har man et harem som man er fornøyd med så trenger man ikke å kjede seg mer.

ANNONSER

Gratis annonser for medlemmene. De må være radio/elektronikk/grammofon/-telefon relaterte.

Byttes:
Boken ”Disk Recording, 1930-1960”, (89 sider) by Robert K. Morrison, byttes i et skjærehode i brukbar stand, eller en kraftig elektromagnetisk pic-up.

Rolf Rekdal, 6470 Eresfjord, Tlf 71234176, etter kl. 17.

Köpes:
Philips 203U samt DKE38B.

Timo Halen, PB 146 FIN-06101 Borgå. Finland.
+358 405555552, b@luukku.com

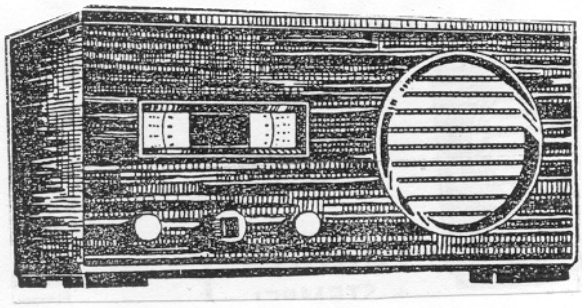

AGA-BALTIC, “Superior”, type AH 746.
Er det noen som har en slik radio,
og vil selge den, er jeg veldig interessert
i å kjøpe. - Blir sikkert enig om pris.
Bjarne Selnes, medl.nr. 215. Tlf.: 95813530.

Sambandet spilte en avgjørende rolle i det veldige, forrevne fjellterrenget. Bildet viser en *Walky-Talkie* i funksjon. Der felttelefonledning ikke kunne legges, ble det brukt radiotelefoniapparater.

SCR195/BC322.
Fra boken:
Kompani Linge, bind 2.

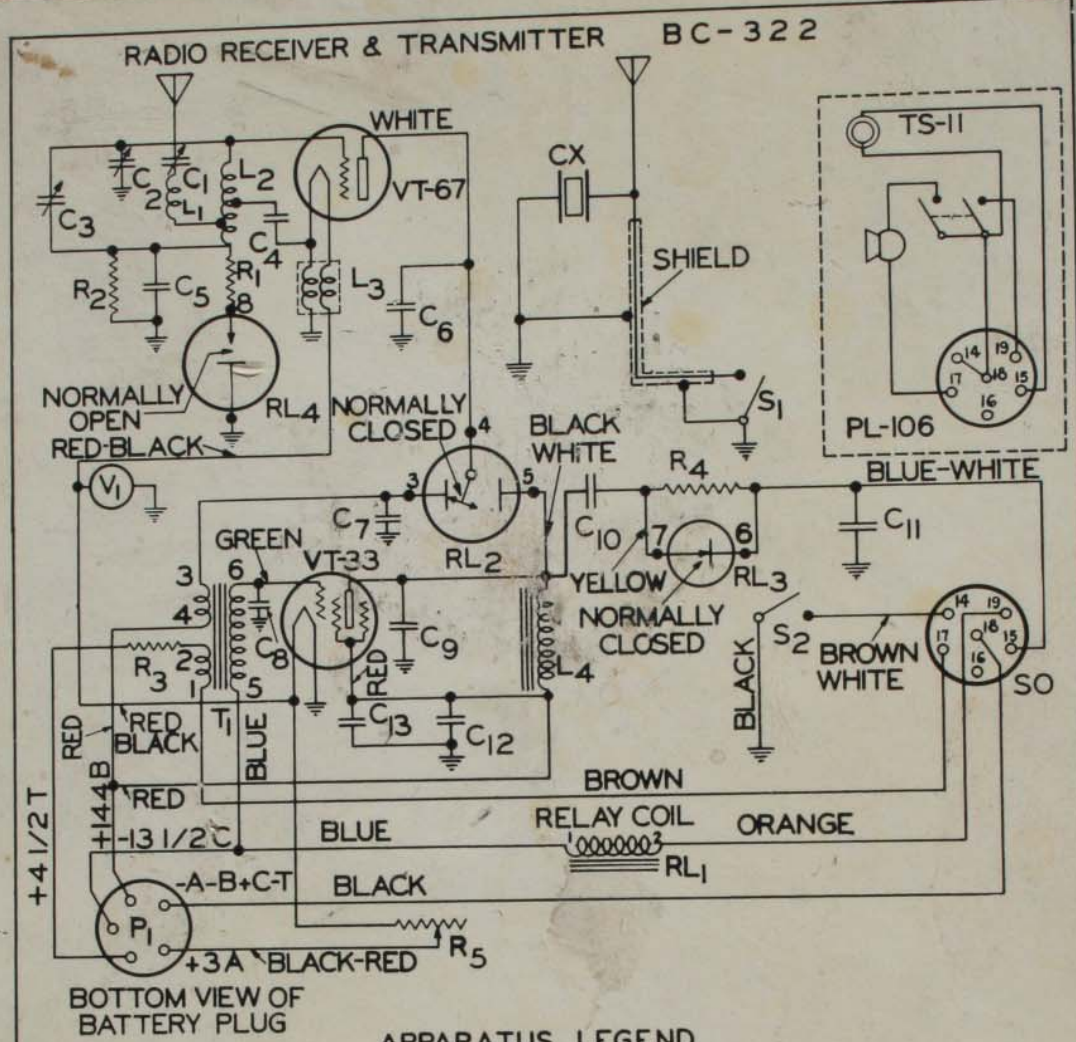

Bilde av skjema for SCR195/BC322 tatt av frontdekslet.

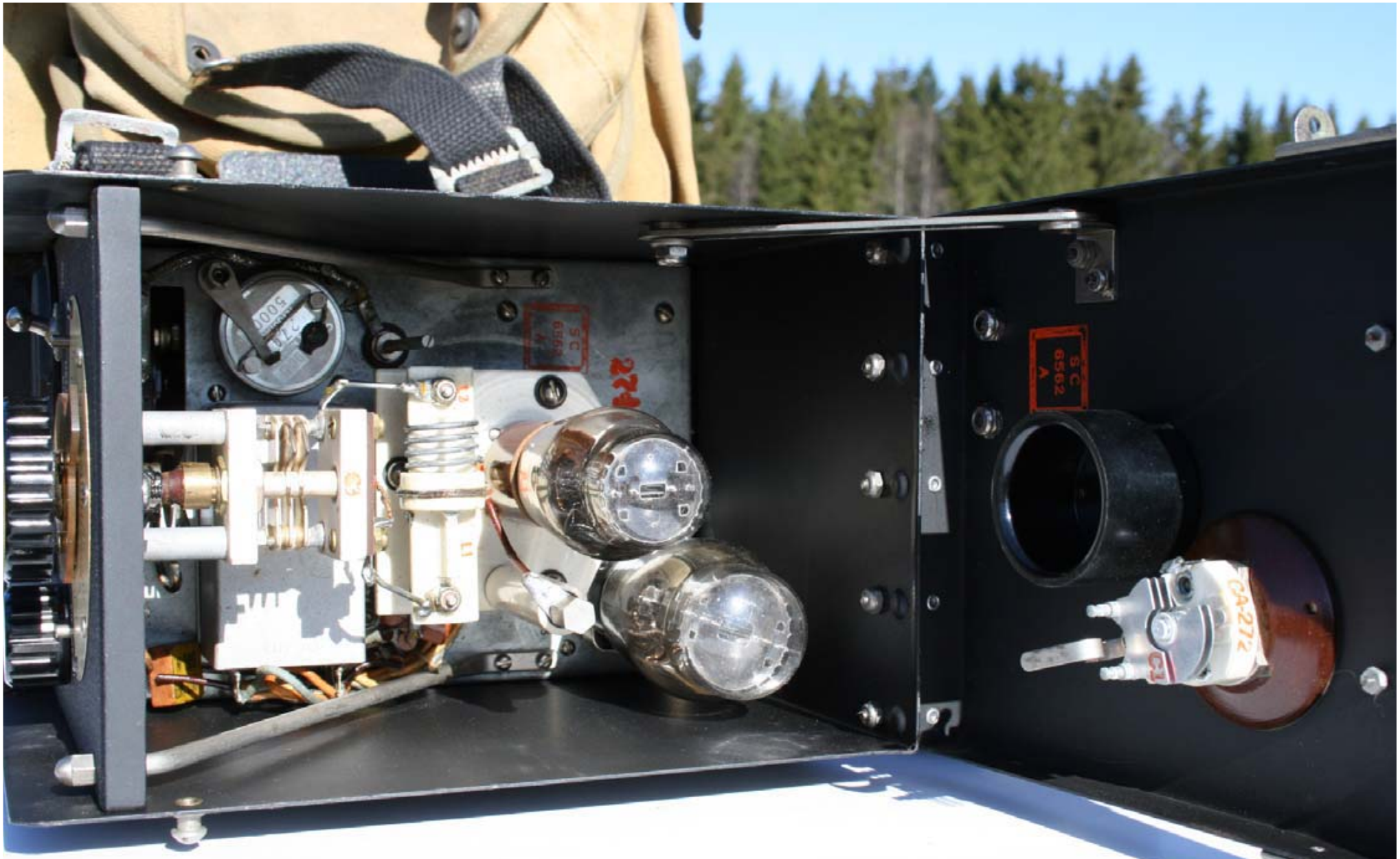

SCR195/BC322 sett innvendig